ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4687 14/27 ՅՈՒԼԻՍ 1901 ՇԱԲԱԹ 10 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1319 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4687

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղր.
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆր.
» » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Ծրարական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՇՓԱՑԱԾՆԵՐԸ

Մեր բարքերուն ամէնէն աչքի զարնող, ու միեւնոյն ատեն ամէնէն յոռի երեւոյթներէն մէկն է ապահովաբար այն վառ ու անմտած քօղարկեութիւնը՝ զոր կը նուիրենք առաջին հանդիպողին, ընդհանրապէս առանց զայն ճանչնալու։ Գրականութեան մէջ մանաւանդ ամէնէն աւելի ծաւալած է այս վնասակար սովորութիւնը, և բազմաթիւ պատճառը եղած է այն կարգ մը մարդոց՝ որոնք մեր շուրջը կը վխտան, և զորս «չփացած» կ'անուանենք։ Բիչ շատ համբաւի տիրացած գրողներ, իրենց համար տեսակ մը պարտականութիւն սեպած են գովել, փառաբանել հանդիպած առաջին ապուշը, հանդիպած առաջին անմիտը, շնորհելով անոնց տեսակ մը գոյութեան իրաւունք՝ զոր հասարակութիւնը, գըլխաւորաբար իր ազնուութեան պատճառաւ կը նուիրագործէ շատ հեղ։

Բազմաթիւ անուններ որոնք մեր շուրջը կ'ալեծփին օր մը հոս, օր մը հոն, այդ հանգամանքին կը պարտին իրենց գոյութիւնը. դիւրասահ սկսնակութիւն մը միայն ունեցած են, անծանօթ բոլոր այն դժուարութեանց՝ զորս գրչի ասպարէզը վերապահած է ո՛ և է նորի մը համար։ Մէկ քանին, իրենց առաջին գրուածքովը իսկ երկինք բարձրացուած են այն տեսակ գրողներ՝ որոնք բարութեան ու ներողամտութեան համբաւ մը կը վայելեն, և որոնք չեն վարանիր իրենց մատուցուած խունկն ու կնդրուկը այդ անկոչ սարկաւագներուն վերադարձնել, առանց մոռնալու տոկոսը և տոկոսէն աւելին ալ։

Ու գրագէտները չոգանկներու պէս բուսած են ամէն օր, և անոնց հետ ալ բանաստեղծներ, լեզուագէտներ, պատմաբաններ, հնախօսներ, քննադատներ, հըրապարակագիրներ, և դեռ ի՛նչ որ ուզէք։ Բուսած են ու կը բուսնին, գոված են ու կը գովուին, և հրէշային անգիտակցութեամբ մը՝ խեղճ տաղանդի տէր գրողներ չեն վարանիր այդ ոչնչութեանց անունով լուծել, ներկայացնել առաջին գրական խնդիրը։

* * *

Այդ անհաշիւ գնահատութիւնը սակայն շատ գէշ արդիւնք մը կու տայ մեզի և կարգ մը անմիտներու՝ գիրք մը ստեղծելէն զատ, ընդհանրապէս պատճառ կ'ըլլայ որ շնորհքով տաղանդի տէր տղաք իրենց կարողութիւնը ստանձնեն անհոգութեամբ կամ ուժերնէն վեր փորձերու մէջ։ Մինչդեռ դժուարին սկզբնաւորութիւն մը այս վերջիններուն գրչին պիտի ըլլար օր օրի աւելի լաւ, աւելի գեղեցիկ և աւելի հարուստ գրուածքներ արտադրելու, ընդհակառակը, այդ գրկաբաց ընդունելութիւնը անոնց առիթ չի տար որ կատարելութեան վրայ մտածեն։ Այդ մտածումը սկսնակին համար երբե՛ք ինքնին չըլլար. յաւակնոտ ինքնին, ու ծայրայեղօրէն ինքնավստահ, սկսնակ մը բնաւ միտքէն չանցըներ թէ իր ո՛ և է մէկ գրածը կրնայ անգէտ կամ աղքատ ըլլալ. և երբ արտաքին գովասանք մըն ալ կու գայ զօրացնել այդ անհիմն յաւակնութիւնը, ինքնավստահութիւնը ա՛լ աւելի սուր հանգամանք մը կը ստանայ, և տըղան մտքէն անգամ չանցըներ թէ պէտք է աստիճանական խնամք մը տանիլ իրարու յաջորդող գրուածքներուն։ Ի՞նչ պէտք կայ անոր՝ քանի որ իր գրչէն ելած արտադրութիւն մը իբր լաւ ու անթերի կը հռչակուի այն տեսակ մարդոց կողմէ, որոնց ձայնը պատգամի մը արժէքը ունի գրականութեան մէջ։

Անոնց համար որոնց տաղանդը ամուր է, այդ ընթացքը շատ վնասակար չի կրնար ըլլալ. որչափ ատեն որ կարողութիւնը կայ, կրնայ անգիտակցաբար ալ արտայայտուիլ, բայց կը գտնուին տկար, թերեւս տաղանդի տէրեր ալ, որոնք այդ անհաշիւ գովեստներէն հրապուրուած՝ կ'իյնան անել ճամբաներու մէջ, և ի զուր կը փորձեն անոնցմէ ազատիլ։ Իրենց ուժէն, կարողութիւններէն ու հմտութիւններէն վեր փորձեր կ'ընեն, առլով խենթ ու խելառ արդիւնք մը՝ որուն հանդէպ մարդ չի կրնար ծիծաղը զսպել, և որ յաճախ մէկ անգամով կրնայ ամբողջ ապագայ մը խորտակել։

Հանդիպածը գովելու, ներկայացողը քօղարկելու այդ ունակութեան վնասները դժբաղդաբար անոնց վրայ կանգ չեն առներ. տակաւին բազմաթիւ տեսակէտներ կան, բազմաթիւ տգեղութիւններ, յոռութիւններ ու գձձութիւններ, որոնց ծնունդ տուողը միշտ անմըտած ու անհաշիւ քօղարկեութիւնն է միայն։ Գործի մը դժուարութիւնները չճանչցողը երբեք առաջ չերթար այդ միեւնոյն գործին մէջ, որչա՛փ որ ալ զօրաւոր կարողութեամբ մը օժտուած ըլլայ։ Եւ ահա ճիշդ այդ դժուարութիւններն են որ կը քօղարկուին մեր վարպետ համբաւաւորներուն կողմէ, ու բնականաբար անոնց միայն կը քօղարկուին՝ որոնք գիտեն քծնիլ, որոնք գիտեն պէտք չեղած տեղը խունկ ծխել, որոնք վերջապէս մատուցում մը կ'ընեն խնդրանքէն առաջ։ Այս բանը ո՛րչափ որ ալ օրինաւոր երեւայ իր պարզ տառատուրի ձեւին տակ, կրկին չի մերկանար վատութեան, ստորնութեան և ոճրագործութեան հանգամանքէն։

* * *

Ու դեռ չմանրամասնեցի ամէնէն մեծ, ամէնէն ծանր վնասը որ ծնունդ կ'առնէ այդ ունակութենէն. այսինքն գոյութեան իրաւունք ձեռք ձգելը կարգ մը բոլորովին անարժէք մարդոց, որոնք առանց ո՛ և է տաղանդ, ո՛ և է կարողութիւն և հմտութիւն ունենալու, ահագին համբաւ մը շինած են շնորհիւ կարգ մը աւելի կամ նուազ ներելի ձեռնածութեանց։ Այդ դասակարգին մանրամասնութիւնը շատ հեռուները պիտի տանէր զիս. անոր համար աւելի առաջ չեմ երթար, ու կը վերջացնեմ յօդուածս անգամ մըն ալ բողոքելով այդ անմտած ու անհաշիւ քօղարկեութեան դէմ, ուրկէ շատեր բռնուած են, և որ օգուտէ աւելի վնաս կը հասցնէ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԴԵՄՔԵՐ ԵՒ ՆԿԱՏՈՒՄՆԵՐ

ՏՕՔԹՕՐ ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

Վկայեալ ճարտարագէտ-երկրագործ, տնօրէն ուսուցիչ, խմբագիր, հեղինակ, մանրէագէտ, գլխաւոր բժիշկ Ազգ. Հիւանդանոցի, օգնական բժիշկ Փրանսական հիւանդանոցի. «ազատ ի գիտութիւնս» (licencié ès sciences) եւայլն։ Կարծես գիտական ամէն ճիւղերու թեւ զարկած է, չմոռնալով անոնցմէ իւրաքանչիւրէն բաժին մը հանել ժողովուրդին։ Ունի ճոխ հեղինակութիւն մը, սկսելով Գիտական Շարժումէն մինչեւ Մանրէաբանութիւն, Կենդանաբանութենէն մինչեւ Տարրինականութիւն, առողջապահութենէն մինչեւ ծագումն հայ տառից (Իգմիրեան մրցանակով պսակուած), առողջաբանութիւն, բառացուցակ եւայլն, եւայլն։

Թիթեռնիկի մը նման ամէն ծաղիկէ հոտ առած, ժրաջան մեղուի մը նման ամէն գիտական բոյսէ հիւթ քաղած, հաւաքած, ամփոփած օգնութեամբ և ընտրութեամբ ու մեծարած է գրասէր ու գիտասէր ազգայիններու։ Կրնանք ըսել որ իր օրօք է որ ժողովուրդը սկսաւ քիչ մը գիտութեամբ զբաղիլ, անոր գաղտնիքներուն ծանօթանալ, վերջապէս գիտութեամբ հետաքրքրուիլ։

Իր գործերը հոս մէկիկ մէկիկ քննել գրեթէ անկարելի է, այնքան ճոխ և բազմակողմանի են։ Աչքիս առջեւ ունիմ անոնցմէ մէկ քանին և Գիտական Շարժումէն ալ 10ի չափ թիւեր։ Այս վերջինները գիտական ճշմարիտ շտեմարան մը կարելի է համարել ու առանց քաշուելու կրնամ ըսել որ անոնց պարունակած նիւթերը հրատարակութենէն 10-15 տարի վերջ իրենց հետաքրքրութիւնը չեն կորսնցուցած և օգտակար ըլլալէ չեն դադրած, այնքան լաւ ընտրողութեամբ ու խնամքով պատրաստուած են։

Տոքթոր Տաղաւարեանն է որ արժանի գիտակցութեամբ մանրէաբանութեան առաջին գիրքը մեզ նուիրեց։ Իր առողջապահական ընդարձակ հատորը՝ որ ամէն անհատի — առանց սեռի և տարիքի խտրութեան — ընթերցանութեան օգտակար գիրք մը կրնայ նկատուիլ՝ մեծ պակաս մը լեցուցած է։ Երբ կը խորհիմ թէ Տաղաւարեան իր բազմաշխատ օրերէն ժամանակ կը գտնէ մեզ նուիրելու անընդհատ և անդադար գիտական բազմակողմանի օգտակար և ժողովրդական երկեր, ակամայ ուշս կը դարձնեմ հայ բժիշկներու և ուսանողներու վրայ։

Մէկ քանի տարիներ առաջ հրապարակին վրայ կը տեսնուէին Տոք. Տէր Ստեփանեան, Մասիս, Դաւիթեան, Սանտալճեան և այլն, որոնք աստղի մը նման հազիւ թէ երեւած՝ անցան գացին։ Ինչո՞ւ այդքան շուտ ձանձրացան...։ Ունինք ուրիշ կարգ մը կարող բժիշկներ ալ, որոնց գրելու անտարբերութիւնը, լռութիւնը մեզ կը զարմացնէ։

Հայ ուսանողութիւնը՝ որ եւրոպական համալսարաններու մէջ պատուաւոր դիրք մը շինած է, շնորհիւ իր աշխատասիրութեան, ուշիմութեան՝ ինչո՞ւ անտարբեր կը մնայ գիտութիւնը, արուեստը ժողովրդականացնելու գործին հանդէպ։ Բանի՞ ուսանող ունինք՝ որոնք ժողովրդին մտաւորական մակարդակը բարձրացնելու համար քիչ մը զոհողութիւն կ'ընեն։ Ուսանողներուն այս ամլութիւնը զիս կը զարմացնէ ու կը յուսամ որ կարողներ քիչ մը բարի կամեցողութիւն ցուցնեն ու պատրաստեն գիտական ժողովրդական յօդուածներ՝ որոնց պէտքը օրէ օր զգալի կը դառնայ։

Անգամ մը առիթ ունեցայ լսելու թէ Տաղաւարեան մտադիր էր դարձեալ հըրապարակ իջնել իր Գիտական Շարժումով։ Տաղաւարեան որ աշխատութենէ ձանձրացող չէ, ինչո՞ւ իր Գիտական Շարժումը չի հրատարակեր։ Վստահ եմ որ իրեն աշխատակիցներ չպիտի պակսին թէ՛ նիւթապէս և թէ բարոյապէս։

Բուաքիէ Մ. Կ. ՄԱԼԱՔԵԱՆ

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ՎԵՐՋ

ԱՌԱՋԻՆ ԹԺՇԿՈՒՀԻՆ

Ա՛լ օրուան նիւթը եղեր էր. սալոններէն մինչեւ գինետուն, խմբագիրներէն մինչեւ ցնդած պառաւը, կին բժիշկին վրայ կը խօսէին, ամէնքն ալ իրենց անձնական մտածումները յայտնելով։ Ծերերը երեսնին կը խաչակնքէին՝ աշխարհքին վերջը եկած կարծելով, ֆէմինիստները հե՛ղ մըն ալ կը գոչէին «կեցցէ՛», մինչ երիտասարդները այժմէն կը պատրաստէին ապագայ... օպերացիոնի մը յատակագիծը։

Օր. Հռիփսիմէ Միրզայեանց, Ռուսահայ բարեկեցիկ ընտանեաց զաւակ, Լօզանի բժշկարանէն վկայուած, եկած էր Պոլիս—հոսհոսներին, ինչպէս ինք ըսեր էր, ցուցնելու թէ իրանք քանի՛ն բարձր են սրանցից, էնտէլէքտիւէլ ու հասարակական խնդիրներում թէ առաւոտական մի տիպում հոսհոսներին բերնին չէ ընկնում տակաւին. եկել էր նա այս յետադէմ ամբոխի մէջ մացնել մի քիչ էվօլիւցիական օրէնք՝ կնոջ վրայ, վեր կանգնելու բարձրացրած՝ ընկած կինը։

Մեր թերթերը առաջին անգամ Ազգայինին մէջ սա տողերով սկսած էին.— «Երէկ մայրաքաղաքս եկաւ, մեր առաջին բժշկուհին, Օր. Հռիփսիմէ Միրզայեանց, որ Լօզանի մէջ բժշկական ընթացքը փայլուն կերպով աւարտած է և իր 124 դասընկերներուն մէջ առաջիններէն հանդիսացած. համակրելի օրիորդը միտք ունի Բերայի կողմը հաստատուելու. յաջողութիւն կը մաղթենք»։

Երիտասարդ խմբագիրները կը շողէին, իսկ տարեցները գայթակղած կը գոչէին. «Մէ՛ք այս տեսակ օրէնք չենք ճանչնար, մէ՛ք մեր զաւակները գիտակցութեամբ անբարոյականութեան ծոցը չե՛նք մըխրճեր, մէ՛ք երբ սկզբունքի մարդ կը մերժենք ինչ որ ընկերային չարիք մ'է. մէ՛ք այս խնդիր երեք տեսակէտներէ կը քննենք... եւայլն»։ Այսպէսով գրական հրապարակին վրայ դարձեալ յուզուեցաւ այդ տափակած խնդիրը. խմբագրականներ, վէպեր, նորավէպներ, թատերգութիւններ և յօդուածներ կը տեղային ամէն դիէն. իսկ այն ատենի կանանց օրգանը Նոր Կին ընդարձակ տեսակցութիւն մը կը հրատարակէր, որուն մէջ կը պարզուէր օրիորդին գեղեցիկ նըպատակը և վսեմ սկզբունքը։

Վաթսունամեայ գրագէտ մը, որուն գրածները ա՛լ առջի հմայքը չունէին, և շատ քիչ արժէք ունէր նորերուն առջեւ, իր անսպառելի երիտասարդութեան դըրդմամբ ուզած էր տեսակցիլ օրիորդ բժըշկին հետ. պարոնը խիստ կալան ըլլալով չէր կրնար առանց յուզումի լսել օրիորդ անունը, որ ինչպէս ուրիշ շատեր, հիմայ ալ տեսակ մը մարմնացում առած էր այդ բժիշկ աղջկան եւս։ Զայն տեսնելու փափաքէն՝ օր մը այցելութեան գնաց։

Սպասուհին զինքը հիւրանոց առաջնորդեց, ըսելով թէ օրիորդը թուալէթի սենեակն է, պահ մը կու գայ...։ Տարօրինակ շող մը փայլեցաւ ծեր պարոնին աչքերուն մէջ, ոտքի թռաւ և ձեռքերը շփելով... «Ան թուալէթի սենեակին մէ՛ջ... և ի՛նձ ալ կը յայտնէ... արդեօք հիմայ ի՛նչ կ'ընէ, AH ! quel bonheur. իր կաթնաթոյր պարանոցը մերկ, թեւերը բաց, աչքոլթէ՛... coulisse-ները կը յիշեցնէ ինծի...։ Շրջազգեստի շրշիւն մը զինքը տեղը գամեց, նէ՛ աշխոյժ և թեթեւ, ներս սահեցաւ և ձեռքը երկնցնելով, ժպտուն, գոչեց.

—Օ՛, բարի էք եկել պարոն... ա՛հ ներողութիւն... իմ նէկլիժէ գիրքիս... սպասեցնել չեմ փափաքէր...։

Ցորենագոյն, մեռ, կոշտացած ձեռքերով և բիրտ գիծերով դէմք մը, որ ինքնուրոյնութիւն մը կու տար իրեն. մազերը գլխուն վրայ անխնամ ամփոփած, մէկ ձեռքովն ալ կուրծքին կոճակները կը կոճկէր։ Խմբագիրը բաւական պատրանք կրեց, բայց վերջապէ՛ս կին չէ՞ր...։

—Օրիո՛րդ, խօսք առաւ ծեր կալանը, բարի էք եկեր, կուգամ իմ ընթերցողներուս կողմէ շնորհաւորել ձեզի. շիտակը արի հոգի մը ունիք և հաստատուն կամք, առնական ասպարէզի մը մէջ նետուելնուդ համար, փոխանակ կանացի գրգարաններու մէջ քանի մը երիտասարդներու հետ ժամանակ սպանելու։

—Մեր երկրում, սկսաւ նա ձեռքը շարժելով և լանջքը բացլփելով, մեր երկրում չեն գտնուում այն փափկասուն օրիորդներին, որոնցից բիւրաւորներ տան կահոյքերի անկիւնում քաշ են գալիս, թոյլ, մեղկ և ապուշի նման իրանց ծնողաց հանդէպ գլխահակ կարգադրերով. չէ՛, մեր երկրում կիները ընտանեկան իրաւունքներ են ստացել, իրա՛նց իսկ կամքով. հենց որ սիվիլիզացիոնի աշակերտներ ենք, չպէտք է խտրութիւն դնել արուի և էգի մէջ, դա՛ մի անիրաւութիւն է և՛ այրի, և՛ կնոջ համար, մի գլոնք միանալով մի կոլեկտիւ ուժ են կազմել, որին հարկաւոր է հացի կռւում...։

—Բայց սիրելի օրիորդ, առանք ոչ թէ անմէջ պոռչտուքներով և անիմաստ պոռչտալութեամբ կ'ըլլան, ինչպէս եղած է մինչեւ հիմայ, այլ մեղմօրէն, ժամանակին ընթացքին մէջ, քաղաքակըրթութեան և դաստիարակութեան ազդեցութեամբ, օրինակի համար...։

—Դո՞ւք էլ, դո՞ւք էլ, գոչեց բժըշկուհին ձեռքը թափ տալով և գլուխը ցնցելով, դո՞ւք էլ, մի մտաւորական գործիչ, մի [illegible] դարու ոգուն հակառակ շարժում էք, վարդապետական, տիրացուական խօսքեր էք պաշտպանում. գոնէ՛, գոնէ՛ դուք թողցրէք այդ յետադիմական զգացմունքներին, ուզում էք թէ կինը միշտ գերի՞ լինի. չէ՛, չէ՛, այդ Աֆրիկայում մինակ գոյութեան իրաւունք է ստացել։

—Ահ, բիւր ներողութիւն օրիորդ, գոչեց խմբագիրը ոտքի ելլելով, սխալ հասկցաք, ես ձեր կարծիքին հակառակ չեմ...։ Մէկէն լռեց, սկսաւ նայիլ և ծունկերը իրար սեղմել, դէմքը ծամածռելով։ Խեղճին խիթը բռներ էր. այս տեսնելով տոքթօրուհին ծիծաղեցաւ.

—Ի՞նչ էք անհանգստանում, ի՞նչ էք տառապում, միթէ խղճախայթը տանջում է ձեզ. որի՛, որի՛ էլ չեմ կամենում խօսիլ ձեզպէսների՝ մի այդպիսի խնդրի վրայ. որոնցից...

—Ահ սրունքներս...մէջքս...ահ պիտի մեռնիմ ցաւէն...օրիո՛րդ, ըսաւ պարոնը յուսահատ դէմքով և ծունկի իյնալով։ Աղջիկը սուր սիրոյ արտայայտութիւն կարծելով, դաժան կերպով մը գոչեց.

—Անպիտան, ինձ հետ կատակո՞ւմ ես, ծեծ կերե՞լ ես...վա՛յ դուրս կորսուիր... անպիտան, հո՛ս հո՛ս...։

—Ահ օրիորդ, ի՞նչ կ'ըսէք ... սոսկալի խիթ մը...

—Երեւի սիրոյ խիթը, կիրքի խիթը, չէ՞, որ... սրունքներէդ վեր է սողոսկում։

Սակայն այցելուին տմոյնութիւնը տեսնելով.

—Ո՞ր կողմդ է ցաւում։

—Ա՛խ...սրունքս...մէջքս...

—Լա՛ւ, եկ ու օպերացիոնի սենեակը գնանք. ու թեւը մտնելով երրորդ դռնէ մը ներս մտցուց և հիւանդը մահճի մը վրայ տարածեց ըսելով.

—Ես հարկ եղածը պատրաստեմ, դու հանիր շորերդ։ Եւ հեռացաւ։

Վերադարձին՝ երբ նախկին վիճակին մէջ տեսաւ խմբագիրը, բարկութեամբ գոչեց.

—Տէ՛, ի՞նչ ես դանդաղում կրիայի նման... հանի՛ր շորերդ, չե՞ս լսում...։

Տարտամ շարժումներ և տատանումներ։

Բժշկուհին գլուխը վեր բարձրացնելով յուսահատ երեւոյթով,

—Անպիտան մարդիկ...։ Հանուիր ասում եմ պարոն քեզի, ի՞նչ ես քաշ գալիս, ամօ՞թ է եկել այժմ քո վրայ...

Եւ անհամբեր մերկացուց հեգ վաթսունամեայը՝ որ աչքին անդին կը դառնար անկողնին վրայ, աչքերը գոցած։

Բժշկուհին իւղով մը շփելէ յետոյ անոր փորը, ձեռքէն բանելով վեր բարձրացուց տղու մը պէս, և երեսն ի վեր՝

—Ե՛լ հագուիր, ել, յիմար այրեր... մինչ կարմրած գրագէտը կը հեծէր.

—Մէրսի, օրիորդ, մէրսի... և հագուելուն կէս-ոսկի երկնցուց անոր իբր այցագին, որ մերժեց և դիրքին վեհ գոյն մը տալով.

—Գնա՛, գնա՛ վայելէր քու ա՛յնքան հալածած մի էակի բարիքը, ապերախտ այրեր...

Սակայն խմբագիրը բռնած տակ չմնալու համար աղուոր ռէկլամ մը ըրաւ օրիորդին ճարտարութեան։

* * *

Քանի մը շաբաթէն, Պոլսոյ գրեթէ բոլոր թերթերուն և պատերուն վրայ սա ազդը կը կարդացուէր.

ՏՕՔԹՕՐ ՕՐԻՈՐԴ ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՄԻՐԶԱՅԵԱՆՑ
Վկայեալ մասնագէտ ծննդական գործարանաց
Կը դարմանէ

Սիֆիլիզը, հիւծախտը, միզանցքաբորբոքումը և այլ այս կարգի հիւանդութիւնները։

Բերա Պայգամ փողոց, Թիւ 69

Երեքշաբթի և շաբաթ օրերը կը գըտնուի նաև Պոլիս Ցօփլանեան դեղարանը։

Հինգշաբթի օրերը ձրի՛ իր տան մէջ։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՄԱՆՉԵՍԹԸՐԻ ՀԱՅԵՐԸ

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

Բ.

Որպէս զի կատարեալ ըրած ըլլամ մեր այս եկեղեցիին կիրակնօրեայ տխուր տեսարաններուն ամենատխուր նկարագրութիւնը, պէտք է քիչ մը աւելի երկար խօսիմ եկեղեցիին վրայ, և աւելցնեմ թէ այդ պատահական տիրացուները և մանաւանդ սարկաւագը գոնէ կիսով չափ հմտութիւն չունին իրենց ընդգրկած պաշտօնին, և այս պատճառաւ խաղք խայտառակ կ'ընեն մեր Ս. Եկեղեցւոյն սրտաշարժ արարողութիւնները այսպիսի կրօնասէր երկրի մը մէջ. Չէ՞ք ուզեր հաւատալ ըսածիս. ահա ձեզ կու տամ 1-2 օրինակներ նոյն իսկ այս վերջին կիրակի օրը պատահածներէն. — «Նորաստեղծեալ»ի ժամանակ «Փա՛ռք յարութեան քո Տէր»ը երգելէն, որուն յաջորդելով քահանային միջամտութեան ու ներկայ ժողովուրդին մրմունջներուն և մինչեւ իսկ ծիծաղներուն մէջ, դիւրին է երեւակայել թէ պահ մը ի՛նչպիսի տխուր տեսարանի մը ականատես ըլլալու դժբաղդութիւնը ունեցանք։ Տեսայ Անգլիացի մը՝ որ՝ քովս կանգնած նոյնպէս կը ծիծաղէր, ո՛չ անշուշտ բան մը հասկցած ըլլալուն համար, այլ նոյն իսկ մեր Հայերուն ծիծաղներէն ազդուելով և ներշնչուելով։ Պատարագի ժամանակ ալ, տիրացու մը, «Միածին որդի և բան Աստուած և անմահ էութիւնը, որ յանձն առեր մարմնանալ ի սրբուհւոյ...Երրորդութենէն» ըսելու վրայ էր և ահա բոլորովին շուարեցաւ և պահ մը լուռ մնալէ յետոյ՝ նորէն ծայրէն սկըսաւ՝ «Միածին որդի»ն, բայց այս անգամ ա՛յնպիսի արտորանքով, ձեւով և շեշտով որ, մեղքս ինչո՞ւ պահեմ, ես ինքս ալ չկրցայ զսպել ցած ծիծաղ մը։ Տեսարանը ողբալի էր։

Ասոնք on dit queներ չեն, ինչպէս ըսի, նոյն իսկ անցեալ կիրակի պատահած տխուր իրողութիւններ են ասոնք, և ոչ ալ հազուադէպ բաներ, ամէն կիրակի անպատճառ ասանկ բաներ կը պատահին, ա՛լ սովորութեան կարգը անցած են այդպիսի բաները, և, կարծեմ, այս է պատճառը որ երբեմն այս տխուր, վնասաբեր և անպատուաբեր կացութեան ծանրութիւնը ըմբռնելով բողոքողներ կամ միջամտողներ չեն գտնուիր և ամէն մարդ բոլորովին անտարբեր կը մնայ։

Ահա աւելի քան 5 տարիներէ ի վեր եկեղեցիին ունեցածը չունեցածը կլլող մեր քահանայ-առաջնորդին պաշտօնա-

---

—)(62)(—

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

Ժ.

Կարելի՞ բան էր որ Սառա այդքան տղայական նկարագիր մը ունենար։ Ու Սէվրաք յիշեց որ անիկա հազիւ քանի մը ժամ առաջ բաժնուած իրմէ, իր ամուսնէին քով բազմած էր կառքին մէջ, միշտ գեղեցիկ ու հանդարտ, և կիներուն իբր ամէնէն պարկեշտը, զինքը կը բարեւէր ամենայն անտարբերութեամբ։ Միեւնոյն յանդգնութեամբ կը գործէր միշտ։ Առաջին վայրկեանէն իսկ իր դերին մէջ էր Սառա։

Նոր զայրոյթ մը առաջ եկաւ Սէվրաքի մէջ։ Իր նենգամտութիւնը մոռնալով Սառայի նենգամտութեան վրայ բարկացաւ։ Մանկամարդ կոմսուհին իր պատկանած ցեղին բոլոր նենգամտութիւնը ու լրբութիւնը ունէր, որ ա՛լ աւելի վտանգաւոր դարձած էր, այն հրապուրիչ ջնարկով, զոր ծածկած էր դաստիարակութիւնը։ Երեւութապէս, Սառա անգլիացի կնոջ մը անթերի վարմունքը ունէր, բայց իրապէս գնչուի մը լըրբութիւնը կը տեսնուէր իր վրայ։ Կոմսին բացարձակ վստահութիւնը անկեղծ արգահատանք մը ներշնչեց և ամօթապարտ զգաց ինքզինքը։ Աւելի մռայլ ու ջղային դարձաւ Սէվրաք ու միջոցը գտաւ Սառայէն խոյս տալու, ուր օր ամբողջ։ Ի զուր կոմսուհին հովահարը կը շարժէր՝ հասկցնելու համար թէ իրեն հետ խօսիլ կ'ուզէր, Բիէռ անտարբեր աչքերով ու դէմքով կը պատասխանէր։ Սէվրաքի աչքերն չէին վրիպեր Սառայի բոլոր յուզումները, իր բռնած ընթացքին պատճառաւ։ Սակայն բան մը չըրաւ՝ մանկամարդ կինը հանդարտեցնելու համար։ Շատ արդարացի գտաւ որ անիկա բարկանայ ու տառապի, քանի որ ինք ալ կը տառապէր։ Սառայի կրած տառապանքները իրեններուն փոխարինութիւնն էին։ Այսպէս, այս բարոյական տագնապին մէջ ինկած, Սէվրաքի բարութիւնը և ուղղամտութիւնը կ'այլայլէին տակաւ։ Չար կը դառնար ա՛լ։

Գարունը եկած էր նորէն։ Սառա յուսահատած՝ չուզեց Բարիզ մնալ։ Քմահաճոյքն ունեցաւ Քանալհէյլի դղեակին մէջ հաստատուիլ։ Հոն, բնութեան ծոցին մէջ գէթ չպիտի կրնար Սէվրաք իրմէ խոյս տալ։ Եթէ երիտասարդ սպան Պուա լը Ռուա երթար, իր մօր քով, դարձեալ Սառայի համար շատ դիւրին պիտի ըլլար անոր միանալու։ Ու անտառին մէջէն հետիոտն պտոյտ մը սքանչելի պիտի ըլլար։

Կոմսը քիչ մը զարմացաւ այն յեղակարծ սիրոյն համար՝ զոր իր կինը ցոյց կու տար Քանալհէյլի դղեակին նկատմամբ, ուր սկիզբը այնքան ձանձրացած էր։ Ուստի կոմսը, իր սովորական բարի տըրամադրութեամբ, Սառայի այս նոր քըմահաճոյքին համակերպեցաւ։ Մանաւանդ որ, կոմսուհին որոշած էր վանական կեանք մը չանցնել հոն։ Քիչ մը անդուռ զուարթութեամբ՝ յայտարարած էր թէ ընդունելութիւններ պիտի կազմակերպէր, որոնք պիտի ոգեւորէին հնաւուրց դըղեակը։

Առաջին շաբթուն իսկ, Բոմբէբան ընտանիքը դղեակին մէջ հաստատուեցաւ, իր ծիծաղներով ու երգերով լեցնելով դղեակին ընդարձակ նրբանցքները։ Յետոյ եկաւ Տիկին Սմորթըն, այն հաճելի ամերիկուհին, որուն ամուսինը միլիոններ կը շահէր Չիքակոյի մէջ, մինչ ինք տղմկալից կեանք մը կը վարէր Բարիզի մէջ։ Ֆօնդէնպլոյի պահակազօրքէն փայլուն սպաներ կու գային ամէն իրիկուն, իրենց շողշողուն համազգեստներուն փայլը ցուցադրելով ընդարձակ սրահներուն մէջ։ Տեղակալ Լէվէնէյը իր ջղագրգիռ մատներով վալսեր ու քատրիլներ կը նուագէր դաշնակին վրայ։ Եւ խորհի՛լ որ Շաթոպրիանի կոմսուհին թերեւս պարա՛ծ էր այդ ձեղուններուն տակ։

Այս ամէն հիւրերուն մէջ Սէվրաք որեւէ չէր եղեր։ Կոմսէն արձակուրդ առած ըլլալով՝ ոտք չէր դներ դղեակը։ Սառա պարտաւորուեցաւ զուարթ դէմք մը ցոյց տալ ու լաւ ինքզինքը [illegible] կառավարել։ Ոչ միայն Բիէռ իր քով չէր, այլ կոմսն ալ անգործ ըլլալով՝ չէր հեռանար քովէն։ Կոմսը կիներուն ընկերութիւնը պաշտող մը ըլլալուն պատճառաւ, որուն մէջ մեծցած ու ապրած էր, սրահին մէջ կը մնար ու անոյշ բաներով կը զբաղէր, երկարօրէն խօսելով Սառայի հետ, երբ այս վերջինը կ'ուզէր առանձին մնալ՝ Սէվրաքի վրայ խորհելու համար։

Զօրավարը քննական պտոյտ մը կատարելու խօսք կ'ընէր, ինչ որ արդէն տաժանական աշխատութիւն մը կը թուէր իրեն։ Պանդոկներու մէջ բնակիլը և շարունակ ճամբորդելը տհաճութիւն կը պատճառէին։ Կոմսը այն ատեն միայն երջանիկ ու զուարթ կ'ըլլար, երբ իրիկունը, ճաշէն յետոյ, սրահին մէջ կը դիտէր բաց գոյն շղարշազգեստներ հագած կիներու խոլ պարերը։

(Շարունակելի)

վարութեան արդիւնքը և պտուղը, և այս մարդը այսօր ելեր և «Հայ-Եկեղեցի» մը կը հրատարակէ, բայց մեր մէջ ինչպէս ոմանք այս և այն ձեւով կամ հրատարակութիւններով ինքզինքնին այսպէս կամ այնպէս կ'ուզեն ցուցնել, պարզապէս իրենց քսակը լեցնելու համար, մեր այս տէրտէրն ալ կրօնական մը ըլլալով մեր Ս. Եկեղեցին միջոց մը ընտրեր է իր քսակը լեցնելու համար։ Երանի թէ լաւծիս հակառակը ըլլար և Տէր-Հայրը անկեղծաբար սիրող մը ըլլար Քրիստոսի կրօնը և հայ եկեղեցին, այդ պարագային մէջ ինք արդէն քննադատելի ոչինչ պիտի ունենար իր անձին վրայ։ Մեր Տէր Հայրը անշուշտ կարդացած է մեր Ս. Նախահայրերուն կեանքը. անոնք կրօնաւոր չէին եղած առանց մարդասէր ըլլալու, անոնք անդիի աշխարհին համար չէին զորցած և աշխատած, առանց այս աշխարհի մէջ կատարելու ա՛յն պարտականութիւնները, որոնք մարդուն վրայ կը ծանրանան թէ՛ իբրեւ մարդ, թէ իբրեւ քաղաքացի, ի՛նչ վիճակի, ի՛նչ կացութեան և ի՛նչ պաշտաման մէջ ալ գտնուի։

Որչափ որ ալ քննադատած ըլլամ քաղաքիս Հայերուն դանդաղ կացութիւնը, մանաւանդ հայ մանկտւոյն հայերէն սովրեցնելու հարցին հանդէպ իրենց ցոյց տուած անտարբերութիւնը, անիրաւութիւն պիտի ըլլար չխոստովանիլ թէ՝ համակրելի, ազդեցիկ, եկեղեցասէր և անոր ծառայելու պատրաստակամութիւնը ունեցող պատուական անձնաւորութիւններ ալ անպակաս են իրենց մէջ, բայց մեր հովիւը առանց բարի տրամադրութիւններէն օգտուելով չի կրնար գործ մը տեսնել եկեղեցիին կամ ժողովուրդին համար. վասն զի, ինչպէս ըսի արդէն, ինք իր հօտին ամէն մէկին մօտ համարում ըսուած բանին հետ ազդեցութիւնն ալ բոլորովին կորսնցուցած ըլլալով՝ իրեն ականջ կախող չիգտնուիր, եթէ մինչեւ իսկ երբեմն առ երեւոյթս գործունէութեան նշաններ ցոյց տալ ուզէ եկեղեցիին մէջ ըրած ծանուցումներովը. ընդհակառակը, եղած կամ ըլլալիք գործն ալ կ'աւրէ, ինչպէս որ հետագայ իրողութիւնը կրնայ հաստատել ըսածս։

Արդէն Մանչեսթըրի եկեղեցիին վեց ամսէ ի վեր առանց հոգաբարձութեան մնացած ըլլալուն իրականութիւնն ալ բաւական չէ ըսածս հաստատելու համար։ Բայց աս ալ մտիկ ըրէք, եթէ կը հաճիք. Էջմիածնի մեր Ս. Հայրապետը վեց ամիս կ'ըլլայ որ Մանչեսթըրի Հայերուն ուղղեալ մասնաւոր կոնդակ մը ղրկած է մեր քահանային, Աստուածաշունչի աշխարհաբարութեան սատարելու հրաւէր կարդալով. ահա մինչեւ այսօր պատասխան մը անգամ տրուած չէ այդ մասին և ասիկա չենք կրնար վերագրել Մանչեսթըրի ազգայնոց անտարբերութեան կամ ստակ տալու անվօրութենէն փախչելու տրամադրութեան, վասն զի այս գաղութը առանց բաներու համար միշտ ստակ տուած է և կու տայ։ Քահանային անձնականութեան մէջ պէտք է փնտռել ու գտնել այս և այս օրինակ աւելի կամ նուազ կարեւոր խնդիրներուն երեսի վրայ մնացած ըլլալուն շարժառիթը կամ գաղտնիքը։

Եւ գիտէ՞ք թէ երբ մեր տեղական եկեղեցական գործերը այս տաղտկալի կացութեան մէջ կը գտնուին, մեր Տէր Հայրը ի՛նչ կ'ընէ. ուրիշ ընելիք չի գտնելով՝ եկեղեցիին սիրուն փոքրիկ պարտէզին մէջ պզտորիկ վրան մը անկած է. անոր հովանիին տակ ինքզինքը պատսպարելով ամրան արեւուն այս կիզիչ ճառագայթներէն՝ յիմա՞ր է որ սիրտը տաչորէ և խեղք, մինչ մոռցնէ թէ՝ եկեղեցին անկարգ, անկանոն և տարաղղութիւնները խաղք ու խայտառակ վիճակի մէջ են, թէ՝ հայ մանկտին հայերէնը կը մոռնայ կամ կ'օտարանայ։

Տէր Հայրը եկեղեցական մը և հոգեւոր հովիւ մը ըլլալովը հանդերձ եթէ նոյն իսկ եկեղեցիին ներքին անմիջական հոգերը չէ կրցած դարմանել, ո՛լ եկեղեցիէն դուրս կրթութեան համար դարման մը անկելը իրմէն՝ յիմարութիւն պիտի սեպուէր անշուշտ։

Այո՛, կը խոստովանիմ թէ՝ եկեղեցիին կամ ժողովուրդին այս ինչ կամ այն ինչ գործերը տեսնելու համար իբրական բան մը ընելը՝ քահանայի մը կամ եպիսկոպոսի մը անձնական կարողութենէն ակնկալելը անիրաւութիւն պիտի ըլլար, թէ՝ նոյն ինքն ժողովուրդը՝ պէտք է տեսնէ իր և իր եկեղեցիին գործերը. բայց ես մեր հովիւը կը մեղադրեմ ո՛չ թէ եկեղեցիին բան մը ըրած չըլլալուն համար, այլ բան մը ընել տալ չի կրնալուն համար, բան մը ընել տալու ո՛չ միայն անձնուիրութիւնը, այլ գոնէ տրամադրութիւնը և անկեղծ փափաքը չունենալուն համար։

Ոմանք անշուշտ պիտի հարցնեն թէ՝ ինչպէս կ'ըլլայ որ այդ քահանան այդքան ժամանակ հոդ կը պահեն և կամ ուրիշ մը բերել չեն տար, քանի որ ես ըսի ու կ'ըսեմ թէ ամէն մէկը դժգոհ է իրմէն և այլն։ Պէտք է սակայն գիտնալ թէ՝ մեր այս տեղի Հայերը առեւտրական մեծամեծ հոգերով շրջապատուած մարդիկ են և տէրտէրով ու տէրտէրական վէճերով գլուխնին ցաւցնելու միջոցը, փափաքը և վարժութիւնը չունին. իրենց մէջ սա՛ համոզումը կը տիրէ թէ՝ մեր կրօնականները առ հասարակ ասանկ կ'ըլլան, թէ շատ դժուար է արժանաւոր քահանայ մը գտնել և բերել տալ, հիմա ո՞վ բան գործ պիտի ձգէ արժանաւոր մը փնտռելու, գտնելու և բերել տալու համար սիրտ պիտի մաշեցնէ. քահանան այս տեղին վարժուած է ա՛լ, թո՛ղ երթայ մնայ։

Ահա այսպէս ըսելով և մտածելով՝ ժողովուրդին ազդեցիկ ու յարգելի մասը ձեռք կը քաշէ և անտարբեր կը մնայ, ուրիշ մաս մըն ալ եկեղեցի ոտքը չի կոխեր. քահանան չտեսնելու համար և այս այսպէս կը շարունակուի տարին 365 օր։ Միայն մէկ բանի մէջ անտարբեր չեն գտնուիր, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, այսինքն տարին անգամ մը իրենց մէջ կը հանգանակեն այսչափ կամ այնչափ դրամ, եկեղեցիին կամ՝ աւելի ճիշդը՝ քահանային տարեկան ծախքերը գոցելու համար, և ալ ուրիշ բանի չեն խառնուիր. մեր քահանային ուզածն ալ այս է։ Իր հօտը հարուստ է և ստակ կու տայ ինչ որ ալ ըլլայ, ալ անոր հո՞գն է որ ամէն մէկը իրմէն դժգոհ է եղեր։

Մ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Քաղաքական Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ժէզուիթները. — Ընտրութիւնները. — Նոր օդապարիկը. — Աղքատներուն համար. — 1899ի նաւաբեկութիւնները. — Տօթերը։

Զանազան աղբիւրներէ ծանուցուեցաւ թէ, կ'ըսէ Տեպա, Ֆրանսայի Ժէզուիթներու պետերը Հռոմ գացած, հոն գումարում մը ունեցած և խորհրդակցութիւններ կատարած են՝ կեդրոնական Իտալիոյ մէջ շէնքեր գնելու համար, այն պարագային երբ ստիպուին հեռանալ Ֆրանսայէն։ Բարիզեան թերթը կը յարէ թէ այդ լուրերը բոլորովին անհիմն են. Ժէզուիթներու պետերէն և ոչ մէկը Ֆրանսայէն հեռացած է և հետեւաբար Հռոմի մէջ որ և է գումարում տեղի չէ ունեցած։

—Ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, անցեալ կիրակի, Ֆրանսայի 1,454 գաւառակներուն մէջ ընտրութիւններ կատարուեցան Նահանգային Խորհուրդներու համար։ Ատոնց արդիւնքը փոփոխութիւն մը առաջ չբերաւ կուսակցութեանց հիմնական կացութեանը մէջ։ Ընտրուած հանրապետականներուն մէջ ոմանք նախարարութեան կուսակից են և ուրիշներ ալ հակառակ են ներկայ դահլիճին հետեւած քաղաքականութեան։ Ուրեմն կարելի չէ հիմնուելով գաղափար մը կազմել ընտրութեանց քաղաքական նշանակութեանը վրայ։ Կարգ մը գաւառակներու մէջ, որոնց մինչեւ հիմա բարեկամ չէին Հանրապետութեան, յառաջդիմական հանրապետականներ ընտրուեցան։ Ընդհանուր կերպով, կուսակցութիւնները ո՛չ յաղթեցին և ոչ ալ յուսախաբ եղան։ Ազգայնական կուսակցութիւնն ալ մեծ յաղթանակ մը չտարաւ։ Ֆրանսայի արեւելեան մասին մէջ շահեցաւ, բայց միւս տեղերը չյաջողեցաւ։ Տեպա ընտրութեանց այդ արդիւնքին համար սա նշանակութիւնը կու տայ.— «Ֆրանսայի կառավարական արդի դրութիւնը վերջնապէս ընդունուած ձեւն է։ Նախկին ընդդիմադիրները որոնք համակիր չէին անոր սկզբունքին, հետզհետէ անկարող կը դառնան։ Խիստ պատուաւոր անձնաւորութիւններ կը տեսնեն թէ ընտրողները հետզհետէ կը հեռանան իրենցմէ, նոյնիսկ ներկայ անձուկ ընտրութեանց մէջ, ուր անձնական նկատողութիւնները այնքան մեծ տեղ մը կը բռնեն, պարզապէս այն պատճառով որ նոր սերունդը բան մը չի հասկնար այն նախկին դրութենէն որոնց համակիր են այդ ընտրելիները։ Կառավարական արդի դրութիւնը որ երեսունըմէկ տարիէ ի վեր կը շարունակէ, պէտք է ընդունուի Ֆրանսայի այն հանրային մարդերուն կողմէ՝ որոնք անգործութեան դատապարտուիլ չեն ուզեր։ Ատոր հետեւանքով էր որ Ֆրանսայի արեւմտեան կողմը քանի մը աթոռներ շահեցան Հանրապետականները։ Ամէն անգամ հին դրութեան կուսակից մը տեղ չափաւոր հանրապետական մը կ'ընտրուի մէջտեղ։»

—Մէօտոնի գործարաններուն մէջ կ'աւարտի շինութիւնը օդապարիկի մը՝ որ զօրաւոր շարժիչ գործիք մը և կատարելագործեալ պտուտակ մը ունի, որոնցմով կարելի է մինչեւ հիմա եղածէն շատ աւելի գոհացուցիչ արդիւնքներ ձեռք բերել։

—Պարոն Հանրի տը Ռոչիլտ Սէնի քաղաքապետութեան ղրկեց քսան հազար ֆրանք գումար մը՝ աղքատներուն բաշխուելու համար։ Մեծահարուստ նուիրատուն այդ գումարը իբրեւ հատուցում ստացած էր Պ. Էտուարտ Տրիւմոնի և Լիպր Բառոլի դէմ բացուած դատի մը հետեւանքով։

—Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը հրատարակեց 1899ի նաւաբեկութեանց վիճակագրութիւնը։ Կորսուած նաւերու թիւն է 478՝ որոնց 444ը ֆրանսական և 34ը օտարական։ Ֆրանսայի նաւատորմէն փոխադրանաւ մը միայն կայ։ Կորսուած, ընկղմած և կամ խորտակուած նաւերու թիւն է 256։

—Երեկուշաբթի օրը Բարիզի մէջ ջերմաչափին միջին թիւն էր 33. Մեթէօրոլոգները կ'ըսեն թէ տաքերը աւելի պիտի սաստկանան։ Ծանրաչափը (պարոմէթրը) գեղեցիկ օդոյ կու տայ. հովին արագութիւնը աննշան է։ Տեղական փոթորիկներն ալ օգուտ մը պիտի չունենան անցեալ շաբթուան պէս։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, բոլոր ձիերուն գլուխը յարդէ գլխարկներով ծածկուած է՝ անասուններու պաշտպան Ընկերութեան կողմէ տրուած։ Հարուստներու ձիերը, սովորական ձիերէն կը տարբերին, գլխարկին վրայ դրուած սպիտակ քօղով մը՝ ճանճերուն դէմ պաշտպանուելու համար։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդականին յայտարարութիւնը. — Գերման զինուորներու նամակները. — Հատուցման խնդիրը։

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ, անցեալ երկուշաբթի, արտաքին գործոց խորհրդական, Լորտ Գրանպորն, զանազան հարցումներու պատասխանելով սա յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Այս միջոցիս Շանկայ գտնուող օտար զինուորները կը բաղկանան 1,945 Անգլիացիներէ, 750 Ֆրանսացիներէ՝ վեց թնդանօթով, 850 Գերմաններէ՝ վեց թնդանօթով և 300 Ճաբոնցիներէ։ Թուան իշխանը, ամէնէն վերջին տեղեկութեանց նայելով, իր ազգականներէն Մոնկոլ իշխանի մը քով կը գտնուի։ Թունկ-Ֆու-Սիանկ հանդարտ կեցած է Քան-Սուի սահմանին կողմը։ Անգլիական կառավարութիւնը որ և է տեղեկութիւն չէ առած թէ Թուան իշխան, բազմաթիւ զինուորներու գլուխը անցած ըլլայ։» Ելմտական նախարար Սըր Մ. Հիքս Պիչ հարցումի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը դէպ ի Չին կատարած զինուորական առաքումներուն համար 4,350,000 անգլիական ոսկի ծախսած է, առանց հաշուելու նաւատորմին համար եղած ծախքերը։

—Պէրլինէր Թակըպլաթ կը ծանուցանէ թէ գերման կառավարութիւնը քննութիւն կը կատարէ այն նամակներու մասին, որոնց պարունակութեանը նայելով, ատոնց հեղինակները և գերման ուրիշ զինուորներ խժդժութիւններ գործած են Չինու մէջ։ Քննութիւնը հաստատեց թէ այդ նամակներուն շատերը Գերմանիոյ մէջ գրուած են և յետոյ հաղորդուած Չին գտնուող գերման զինուորներու, որպէս զի զանոնք նորէն Գերմանիա ղրկեն՝ վաւերական երեւոյթ մը տալու համար։ Ուրիշ նամակներ իբրեւ պատերազմի դաշտին վրայ գրուած, բոլորովին երեւակայական խժդժութիւններ կը պատմեն։ Գերման կառավարութիւնը ձեռք անցուցեր է Լէյփցիկեան անձի մը կողմէ Չին գտնուող ենթասպայի մը ղրկուած նամակներու տրցակ մը։ Այդ անձը կը խնդրէր ենթասպայէն՝ Բէքինի թղթատարատունը յանձնել այդ նամակները։ Տրցակին պարունակած նամակները Բէքինէն թուագրուած էին՝ Եւրոպա ուղղուած. նաեւ նմոյշներ էին այդ կարգի բազմաթիւ նամակներու՝ Եւրոպայէն Չին ղրկուած։ Նամակներէն մէկուն մէջ ըսուած էր.— «Հոս կը սպաննենք, կ'այրենք, կ'ուզեմ դասալիք ըլլալ։» Ուրիշ մը կ'ըսէր.— «Բարեկամներ, գրիչս առաջ չերթար գրելու տեսածներս։» Եւ ուրիշ նամակի մը մէջ գրուած էր.— «Սիրելի ծնողքս, մարդասպանութեանց դատ ուրիշ բանի վրայ պիտի չխօսիմ ձեզի. ես ալ եթէ կրնամ մարդ սպաննել, պիտի փախչիմ, նոյն իսկ եթէ գիշեր ըլլայ, և շատ մը դրամ պիտի առնիմ հետս։» Գերման թերթը կը յարէ թէ Չին գտնուող գերմանական զինուորներէ շատերը հրաւիրուեր են այդ տեսակ նամակներ գրել, բայց ըսուած չէ թէ ո՛րոնք են թելադրողները և թէ ի՛նչ նպատակ ունեցած են։

—Հեռագիրը ծանոյց թէ Բէքինի ամերիկեան ներկայացուցիչը պաշտօնապէս զեկուցած է իր կառավարութեան թէ չինական հատուցման վերջնական կարգադրութիւնը ընդունուած է. Ըստ այնմ, Չին 1902էն մինչեւ 1940 մաս առ մաս պիտի վճարէ հատուցումը՝ տարեկան 23 միլիոն թաէլի հաշուով։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Տիկին Քրիւկէրի մահը. —Բրիտանայի Պոէրասէրները. —Զինուորական գործողութիւններ. — Եոհաննէսպուրկի կացութիւնը։

Տիկին Քրիւկէրի մահը մեծ վիշտ պատճառեց Թրանսվալի Նախագահին։ Հոլանտայի մէջ հեռագրական հաղորդակցութեանց կիրակի օրուան ժամանակացոյցին պատճառով, Քրիւկէր Նախագահը իրիկուան միայն իմացաւ իր կնոջ մահուան դոյժը, զոր հաղորդեցին իր բժիշկը Տքթ. Հէյմանս և քարտուղարը՝ Պ. Վան Պէօշութէն։ Պ. Քրիւկէրի փեսան՝ Պ. Էլոֆ, Լորտ Քիչնէրի միջոցաւ, հեռագրած էր Նախագահին թէ Տիկին Քրիւկէր ծանր հիւանդ է թոքատապէ։ Պ. Քրիւկէր որ եկեղեցիէն կը դառնար, երբ իմացաւ, սկսաւ լալու պէս արտասուել. ուզեց որ զինքը առանձին թողուն։ «Սքանչելի կին մըն էր, ըսաւ. մէկ անգամ միայն վիճաբանութիւն ունեցանք՝ մեր ամուսնութենէն վեց ամիս ետքը։» Պ. Քրիւկէր երկար առանձին աղօթեց և յետոյ հանգիստ քնացաւ՝ Ս. Գիրքը անկողնոյն քով դրած։ Լոնտոնի մէջ գրեթէ բոլոր լրագիրները, Տիկին Քրիւկէրի մահուան առթիւ, համակրական յօդուածներ կը նուիրեն Քրիւկէր նախագահին։ Թայմզ կ'ըսէ թէ անգլիական ժողովուրդը ճշմարիտ համակրութիւն մը պիտի զգայ Թրանսվալի Նախագահին նկատմամբ՝ անոր կրած ընտանեկան մեծ վիշտին համար։ Տէյլի Քրոնիքլ կ'ըսէ թէ ինչ որ ալ մտածուի Քրիւկէր Նախագահին նկատմամբ՝ իբրեւ պետական մարդ՝ անոր ընտանեկան բարքերը շատ առաքինի են, որոնք միայն Անգլիոյ մէջ կրնան պէտք եղածին պէս գնահատուիլ։ Պ. Քրիւկէր՝ իր կրած դառն հարուածին համար՝ ամբողջ աշխարհի համակրութեանը կ'արժանանայ։ Սթանտըրտ ալ վեհանձն գործ մը չի նկատեր այն պարագան երբ Անգլիացիները չուզեն համակրութիւն յայտնել տարագրեալ Նախագահին։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ յուսալի է որ, առանց շատ վտանգ ըլլալու, Քրիւկէր Նախագահը իր կնոջը մահուամբը՝ աւելի հաշտարար և խոհական ըլլայ։ Տէյլի Մէյլ ալ կը յայտարարէ թէ Անգլիա կը համակրի Քրիւկէր Նախագահին, որ թշնամի ըլլալով հանդերձ, ամէն բանէ առաջ մարդ է։ Տէյլի Նիւզ ալ կ'ըսէ թէ նոյն իսկ Անգլիոյ կողմնակալ ժողովուրդէն ճշմարիտ համակրութեան մեծ հոսանք մը պէտք ուղղուի դէպ ի անկեալ ծերունին։

—Բարիզի մէջ, անցեալ օր, հրապարակ հանուեցաւ առաջին թիւը՝ «Բրի տիւ Թրանսվալ» լրագրին, որ պիտի աջակցի հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութեանց անկախութիւնը պաշտպանելու գործին։ Այդ թերթը կը հրատարակէ Միս Հոպհաուզի ծանօթ նամակը՝ պուէր կիներու ու տղոց գտնուած բանակատեղերուն կացութեան մասին՝ որոնց աղէտալի վիճակը կը նկարագրէ։

—Տէյլի Էքսբրէս Լուրէնսօ Մարքէզէն հեռագիր մը հրատարակած էր՝ ծանուցանող թէ Բարպըրթօնի գաղթավայրին մէջ շարժում մը կայ և թէ Ֆրէնչ զօրավարը Լորտ Քիչնէրէն խնդրեր է՝ փութով իրեն ղրկել Նոքս ու Թուքէր զօրավարներուն զօրագունդերը։ Զինուորական գործողութեանց ընթացքին նայելով, ասոնք նոր ձեւ մը առած են։ Զօրագունդեր ղրկուած են դէպ ի հարաւ։ Լորտ Քիչնէր վերջերս արագ ուղեւորութիւն մը կատարեր է մինչեւ Բարպըրթօնի գաղթավայրը։ Անգլիական լրագիրները, հիմա, առանց արգելքի կրնան հասկնալ Պրիւսէլէն ու Ամսթէրտամէն առնուած լուրերու ստուգութիւնը։

—Եոհաննէսպուրկէն կը գրեն գերմանական թերթի մը.— «Եոհաննէսպուրկի և Վիթվաթէրսրանտի կացութիւնը միշտ տխուր է. կարգ մը փախստականներ, շատը անգլիացի, իրաւ է որ հոս վերադարձան, և նոյն իսկ ոսկի հանքերու շահագործումը վերսկսաւ, բայց պատերազմական վիճակը ամէն կերպով զգալի կ'ըլլայ։ Պուէր զօրախումբերը միշտ կը խանգարեն շրջականները, որով առեւտրական կամ ճարտարարուեստի գործերու բարւոքում մը բնաւ յուսալի չէ։ Թրանսվալ վերադարձած քանի մը վաճառականներ, որոնք իրենց վաճառատուները բացած էին, կը խորհին նորէն փակել, վասն զի նոյն իսկ ծախքերնին չեն կրնար հանել։ Հանքերուն մէջ աշխատութիւն կը կատարուի թէեւ, սակայն ներկայ պայմաններուն մէջ ծախքերնին չեն կրնար գոցել։ Լորտ Քիչնէրի և հանքերու Սենեակին միջեւ եղած կարգադրութեան մը համաձայն, հանքագործները օրական հինգ շիլինէն աւելի չեն ստանար, որով շատ քիչ և անհոգութեամբ կ'աշխատին։ Շատերը, որոնց մէջ բազմաթիւ Գերմանացիներ կան, չեն ուզեր այդ պայմաններով աշխատիլ։ Ներկայ դրութիւնը կարելի չէ որ շարունակէ, վասն զի թէ՛ հանքերուն և թէ՛ հանքագործներուն վնասակար է։»

—Հանքերու Սենեակը որոշեր է երկու-երեք շաբաթէն վերսկսիլ Պոնանզայի շահագործման։

ՌՈՒՍԻԱ

Ելմտական կացութիւնը. — Ելմտական նախարարին ուղեւորութիւնը։

Գերման լրագիր մը կ'իմանայ թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէ մօտերս Պերլին պիտի երթայ. հաւանօրէն պիտի տեսակցի Գերմանիոյ նախարարապետին և Պերլինի մեծ սեղանաւորներուն հետ՝ մեծ քաղաքներու մէջ կատարուելիք աշխատութեանց, ելեկտրաշարժ թրամուէյներու և հանրօգուտ շինութիւններու համար փոխառութիւն մը կնքելու նպատակով։ Պ. Վիթէ յետոյ Վիսպատէն պիտի առնէ իր կինը և ինք ալ Քարլըսպատ պիտի երթայ։ Գերման թերթը, որ ընդհանրապէս իրազեկ է, կ'ըսէ նաեւ թէ Պ. Վիթէ Գերմանիայէն Անգլիա պիտի երթայ՝ Լոնտոնի ելմտական ռուս գործակալ Պ. Թաթիշչէֆի խորհրդով, որ ելմտական նախարարին ուշադրութեանը յանձնած է Կլասկոյի Արուեստահանդէսը։ Պ. Վիթէ նաեւ պիտի բանակցի Անգլիոյ մեծ սեղանաւորներուն հետ, որոնց հետ Պ. Թաթիշչէֆ բաւական ատենէ ի վեր խօսած է փոխառութեան մը մասին՝ Մոսկուայի երկրագործական Ընկերակցութեան նախագահ Պ. Չէրթքոֆի հետ համախորհուրդ։

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՄԻՍԻՈՆԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ

Արեւելագէտ Պ. Ալէքսանդր Միշիի ճառը. —Կրօնական ներողամտութիւնը Չինու մէջ. —Միսիոնարներու քաղաքական գործունէութիւնը. —Վերջին դէպքերուն պատճառը. — Դարմանը։

Անգլիացի հմուտ արեւելագէտ մը Պ. Ալեքսանդր Միշի Հոնկ-Քոնկի մէջ շահեկան ընթերցում մը կատարեր է, ի ներկայութեան ընտրեալ բազմութեան մը և տեղւոյն կառավարչին նախագահութեան տակ։ Այդ ընթերցումը այժմէութիւն ունեցող խնդրի մը շուրջը կը դառնայ և սա խորագիրը կը կրէ.—«Քաղաքական խռովութիւններ որոնք կաթոլիկ և բողոքական միսիոնարութեանց յաջողութեան արգելք կ'ըլլան Չինու մէջ»։ Ահաւասիկ անոր գլխաւոր մասերը.— Բաց ի քանի մը գրգռուած ուղեղներէ, ըսաւ արեւելագէտը, որոնք նահատակուիլ կը փափագին, առանց խորհելու այն արիւնալի վրէժառութեանց վրայ, որոնք կրնան անոր առաջ գալ, չկայ մէկը որ չողբայ Չինու կայսրութեան քանի մը նահանգներուն մէջ միսիոնարներուն կրած բռնութիւնները։ Ատոնք են պարբերական թշնամանքներ, սպաննութիւններ, սեպհականութեանց քայքայում մեծ հրդեհի մը արագութեամբ ծաւալող շարժումներ, օտար կրօնքներ ընդունող բնիկներու ջարդ. քանի մը դարերէ ի վեր յաճախակի անպատիժ մնացած ոճիրներու ամբողջութիւն մը, զոր չէ կարելի վերագրել տեղական դէպքերու կամ պատահական պարագաներու։ Ատոնց պատճառը միայն է և որքան ատեն որ այդ պատճառը յարատեւէ, միեւնոյն ոճիրները պիտի կրկնուին։ Ամբողջ աշխարհի մէջ արձագանգ եղաւ միսիոնարներու ողբ ու կոծը, բայց որքան ալ սաստիկ ըլլային իրենց տառապանքները, նորահաւատ բնիկներուն չարչարանքները շատ աւելի դժնդակ էին։ Շատ մը միսիոնարներ խոյս տուին և պաշտօնով տեղ մը ապաստանեցան, ոմանք նոյն իսկ համարձակեցան կատաղի ամբոխի վրէժխնդրութեանց դիմագրաւել անպատիժ։ Բայց իրենց տաբաղդ աշակերտները բռնադատուած ըլլալով իրենց ծննդավայրէն չհեռանալ, ողբերգական վախճան մը ունեցան։ Տէրութեանց կատարած զինուորական գործողութեանց պատմականը ընելէ յետոյ, անգլիացի արեւելագէտը սապէս շարունակեց իր խօսքը.— Վերջին երեք դարերու Չինու պատմութիւնը ուսումնասիրած ըլլալով կրնամ ըսել թէ քրիստոնէական կրօնքը երբեք յարձակում չէ կրած ո՛չ չինական կառավարութեան և ոչ ալ չինացի ժողովուրդին կողմէ, որքան ատեն որ այդ կրօնքը քաղաքական գործերու միջամուխ չէ եղած։ Չինու ընդարձակ կայսրութեան մէջ աւետարան քարոզող այլեւայլ կրօնքի միսիոնարները իրենց վկայութեամբը պիտի ապացուցանեն ըսածս։ ԺԴ. դարու Ֆրանսայի քահանայ մը Չինու ներսերը գտնուող քաղաք մը կը գրէր.— «Ամէն ազգէ մարդիկ և ամէն կրօնքի պատկանող եկեղեցականներ կան այս երկրին մէջ. և որովհետեւ ամէն ոք ազատ է ուզածին պէս ապրելու և սա կարծիքը կամ սխալը տարածուած է թէ ամէն մարդ իր կրօնքին մէջ միայն կրնայ փրկութիւն գտնել, այս պատճառաւ մենք կատարեալ ազատութեամբ ու ապահովութեամբ կը քարոզենք։» Հինգ հարիւր տարիէ ի վեր չինական կառավարութեան բռնած դիրքը չէ փոխուած, և Սկովտացի երէց մը, որ շատ ծանօթ է Մանչուրիոյ մէջ, հետեւեալը գրած է մեր օրերը.— «Կրօնքի վերաբերեալ խնդիրներու մէջ՝ Չինացիները ոչ միայն բանաւոր ընթացք մը ունին, այլ և չափազանց ներողամիտ են, որքան ատեն որ ուսուցուած վարդապետութիւնը կապ չունենայ քաղաքականութեան հետ։» Եթէ խնդիրը այսպէս է, քրիստոնեաներու հալածումները և կործանել նահատակութիւնները իրենց նշանակութիւնը կը կորսնցնեն. որովհետեւ Չինացիներու թշնամութիւնները չեն ուղղուած միսիոնարներու շինիչ կամ եղծիչ վարդապետութեանց դէմ, այլ անոնց հակառակութեան ու ընդդիմութեան շարժառիթը սա է թէ միսիոնարները ընկերական յարաբերութեանց կը միջամտեն, իւրաքանչիւր քաղաքի կամ գիւղի ընդունուած սովորոյթներուն կը հակառակին։ Նաեւ կարելի է պնդել թէ նահանգի մը մէջ բնակող միսիոնար մը եթէ չմասնակցի տեղական կռիւներուն ու պառակտումներուն, չինական իշխանութիւնները շատ գոհ պիտի ըլլան՝ անոր նահանգին մէջ բնակելէն։ Բայց եթէ այդ միսիոնարը ընդդիմանայ հին աւելորդապաշտութեանց, ո՛չ այն ատեն, ատելութեան զգացում մը կը վառուի չինացիին սրտին մէջ և յարաճուն կերպով զարգանալով՝ մահացու վրէժառութեան մը կը փոխուի։ Արեւելագէտ բանախօսը կը հաստատէ թէ հռոմէական կաթոլիկ եկեղեցիին կրօնաւորներուն նպատակն է ամէն Չինացի Ֆրանսայի քաղաքացի ընել։ Ամէն կրօնքի միսիոնարներ, առանց դուրս ձգելու բողոքականներն ալ, դատի ենթարկուած իրենց յանցաւոր նորահաւատներուն ի նպաստ կը միջամտեն և կարելի եղած ամէն միջոցներ ի գործ կը դնեն՝ պատժէ զերծ կացուցանելու համար զանոնք։ Կաթոլիկ և անկլիքան միսիոնարներու այս միջամտութիւնները նոր բաներ չեն, բայց մեր օրերը առանց թիւը շատցած է։ Միսիոնարները նորահաւատներու դէմ բացուած դատերուն կը միջամտեն, սա առարկութիւնը ընելով թէ չինական օրէնքը որ և է առնչութիւն չունի «քրիստոնէութեան օրէնքին և սկզբունքներուն հետ։» Բանախօսը յիշեցուց նաեւ թէ Ժէզուիթները, ԺԸ. դարուն, դաւադրութիւն մը նիւթելնուն համար երկրէն վտարուեցան։ Դար մը յետոյ, բողոքական երէցները Թաի Բինկներու ապստամբած դատին միացան։ Ըմբոստներու պետերէն խնդրեցին՝ զիրենք ընդունիլ և այդ ընդվզումը իբր «քրիստոնէական ըմբոստութիւն» մը ցոյց տալ։ Թաի Բինկները մերժեցին ու վանեցին զանոնք։ Լուի ԺԴ.-է ի վեր մինչեւ այսօր Ֆրանսայի՝ Չինու հետ կնքած դաշնագիրները աչքէ անցընելով, Պ. Ալեքսանդր Միշի հաստատեց որ շնորհիւ 1860ի դաշնագրին մէջ ներմուծուած պայման մը,—պայման մը որմէ, Պարոն Կրոս ալ տեղեկութիւն չունէր—միսիոնարները վերահաստատել տուին իրենց նախորդներուն ստացուածքները և երկրին ներսերը բնակելու, հոն հողեր գնելու և եկեղեցիներ կառուցանելու իրաւունքը բռնի յափշտակեցին։ Չինական կառավարութիւնը իրաւունք ունէր ընդդիմանալու նմանօրինակ յաւակնութեանց, բայց Ֆրանսայի հետ նորէն կռուի բռնուելու վախէն, համակերպեցաւ։ Բաւականացաւ արգելքներ յարուցանել օտարազգի վաճառականներուն դէմ, ինչ որ չէր համարձակեր ընել միսիոնարութեանց համար, որոնք այսպէս կը վտանգէին իր ազդեցութիւնը ու հեղինակութիւնը քան թէ իրենց առեւտրական գործերուն մէջ զբաղած վաճառականներու խումբ մը։ Բողոքական երէցներն ալ իրենց մրցակից կաթոլիկ կրօնաւորներուն օրինակին հետեւելով՝ եկեղեցիներ կառուցին։ Հետեւաբար, ամէն կրօնքի միսիոնարներ իրենց պատասխանատուութեան բաժինը ունին վերջին դէպքերուն մէջ և ատոր պատճառաւ է այն արիւնալի հալածանքը, որուն ենթարկուած են իրենք ու նորահաւատները։ Պ. Ալեքսանդր Միշի վերջացուց խօսքը, եզրակացնելով թէ նմանօրինակ ցաւալի դէպքերու առաջքը առնելու համար՝ ամէն ազգի միսիոնարները իրենց մէջ չընդունին ամէն անոնք որոնք մոռնալով Քրիստոսի առաքեալին դերը, քաղաքական գործերուն կը խառնուին այնպիսի կայսրութեան մը, ուր կրօնական ներողամտութիւնը կամ աւելի ճիշդ անտարբերութիւնը ամէն ատեն տարածուած է։

Ներքին Լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանսայի դեսպանը, առաջին թարգմանը ու առաջին քարտուղարը, պարսկական դեսպանատան գործակատարը ու առաջին թարգմանը, Սպանիոյ դեսպանը ու առաջին թարգմանը, Հոլանտայի դեսպանը, կինը, դուստրը ու առաջին թարգմանը, պուլկարական գործակատարի փոխանորդը ու թարգմանը, Ռուսիոյ դեսպանատան պահականութեան հրամանատարը ու վեց սպաներ և դեսպանատուններէն յանձնարարուած վեց հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Միւլքիութեան աստիճան տրուեցաւ Տօքթ. Ֆէթիհ Նաֆըզ փաշայի։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.— Ինչպէս յայտնի է, կայս. Իրատէի մը համաձայն, գերմաներէնէ թարգմանուած են Գերմանիոյ զինուորական վարժարաններուն և բանակներուն մէջ դասախօսուած զինուորական հրահանգները ու պարտականութիւնները, զինուորական ներքին կանոնները և կամուրջներու, երկաթուղիներու, հեռագրական թելերու, ամրութեանց և այլն վերաբերեալ գիրքեր։ Արդ, ընդհանուր սպայակոյտը որոշած է որ ինչպէս Գերմանիոյ մէջ [illegible] վարժարանէ չելած և պարզ զինուորութենէ առաջ եկած սպաները, աստիճանի բարձրացման համար, քննութիւն տան զինուորական վերոգրեալ գիտութեանց մասին։ Ատոնց դիւրութիւն մը ըլլալու համար «Մալիւմաթ վէ Ֆիւնունը ասքէրիէ» անունով թուրքերէնի պիտի թարգմանուին Գերմանիոյ բանակներուն մէջ դասախօսուած զինուորական բոլոր գիրքերը և պիտի բաշխուին օսմ. սպաներուն։ Քննութիւնները պիտի կատարուին նոյն գիրքին հրատարակուելէն վեց ամիս ետքը։ 45 թիւ չանցնողները աստիճանի բարձրացման արժանի պիտի նկատուին։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց գործադրել այդ որոշումները։ Այդ գիրքը արդէն սկսած է տպագրուիլ Սպարապետի Դրան տպարանին մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Վեհ. Սուլթանին փեսայ Ֆէրիտ փաշա և կայս. Թիկնապահ Նասըր փաշա որոնք պաշտօն ունին Վեհ. Սուլթանին և Իտալիոյ Թագաւորին միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց հաւաստիքը մատուցանել, և Վեհ. Սուլթանին կողմէ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին նուիրուած երեք նժոյգներուն ղրկուած ըլլալը ծանուցանել, երէկ իրիկուն Իտալիա ուղեւորեցան Արեւելեան ճեպընթացով։ Ֆէրիտ փաշա կը տանի նաեւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Իտալիոյ Թագաւորին ուղղուած գիր մը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ.— Թուրքիոյ սահմանագլուխին հրամանատար Համտի փաշա, որուն Պէլկրատ երթալը ծանուցուեցաւ, անցեալ երկուշաբթի Ալեքսանդր Թագաւորին ներկայացեր է։

ՄԻՐԶԱ ՌԻԶԱ ԽԱՆ, Կ. Պոլսոյ պարսկական նոր դեսպանը, անցեալ շաբթ օր, Ռուսիոյ կայսեր ներկայացեր ու իր հրաժեշտի գիրերը մատուցեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան առաջին երկրորդ քարտուղար Բուտաշէվ իշխանը առաջին քարտուղար կարգուեցաւ Թօքիոյի ռուսական դեսպանատան։ Մօտերս արձակուրդով Ռուսիա պիտի երթայ և անկէ ալ Ճաբոն պիտի ուղեւորի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Միր կը ծանուցանէ թէ Պուլկարիոյ նախարարապետ ու ելմտական գործոց նախարար Պ. Գարավէլով Բարիզ կ'ուղեւորի՝ ստորագրելու պուլկարական նոր փոխառութեան պայմանագրութիւնը։ Պ. Գարավէլովի բացակայութեանը միջոցին, որ երկու շաբաթէն աւելի պիտի չտեւէ, ելմտական պաշտօնարանին գործերը պիտի վարէ նոյն նախարարութեան ընդհանուր քարտուղար Պ. Խրիսթօ Պոնչէվ։

—Պուլկարիոյ եկեղեցական Սինոդը որոշեց յառաջիկայ աշնան Սոֆիայի մէջ գումարման մը հրաւիրել ուսուցիչներ, դրագէտներ, պաշտօնատարներ և առաջնակարգ անձնաւորութիւններ՝ հնդիկական Ընկերութեան մը կանոնագրութիւնը պատրաստելու նպատակով։

—Սոֆիայի Համալսարանին Խորհուրդը որոշեց համալսարանին մէջ ընդունիլ այն կիները որոնք իրենց ուսումը աւարտած են կիմնազիոններու մէջ։ Սոֆիայի մէջ, երէկ, կիներու համաժողով մը պիտի գումարուէր՝ գլխաւորապէս մանկավարժական խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։

—Պուլկարիոյ իշխանը, Քլեման մետրոպոլիտին մահուան առթիւ, ցաւակցութիւն յայտնեց Ս. Էկզարքին։

—Պուլկարիոյ ելմտական նախարարութիւնը 85 միլիոն նամակադրոշմ յանձնարարեց Ռուսիա։

—Երեքշաբթի օրը հրատարակուեցաւ իշխանական այն հրամանագիրը, որով Պուլկարիոյ կառավարական պաշտօնեաներու ամսաթոշակին վրայ զեղչ մը կ'ըլլայ՝ հարիւրին մէկէն տասներկու։

—Պուլկարաց Ս. Էկզարքը, վաղը, Պոլաթու պուլկարական եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգստեան պատարագ պիտի մատուցանէ հանգուցեալ Քլեման մետրապոլիտին համար։

— Նախարարական կուսակցութեան թերթ մը կը հերքէ ընդդիմադիր կուսակցութեան պատկանող լրագրի մը այն լուրը թէ Պուլկարիոյ նախարարներուն մէջ անհամաձայնութիւն տիրելու հետեւանքով, նախարարական տագնապ պիտի ծագի։

—Կ'ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատար Պ. Կէշով նոյն պաշտօնով Պուքրէշ պիտի փոխադրուի և Կ. Պոլսոյ մէջ անոր պիտի յաջորդէ Պ. Մարքօ Պալապանով որ ժամանակին վարած է այդ պաշտօնը։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ծանոյց սըրճարաններու, գինետուններու, ճաշարաններու, օթէլներու և հանրային ուրիշ հաստատութեանց տէրերուն՝ սիֆոններ դնել ճեմիշներուն մէջ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Չորեքշաբթի օրը Զաքազիկի և Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ մէյմէկ դէպքեր պատահեցան։

ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ ժանտախտի դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար կազմուած յանձնաժողովը որոշեց արտօնել Պաթումի քարանթինային անօրէնը, որպէս զի ժանտախտէ վարակեալ տեղերէ եկող նաւերը արտօնուին քարիւղ բեռցընել՝ պայմանով որ նաւերը ցամաքի հետ բնաւ յարաբերութիւն չունենան. Նաեւ հսկողութիւն պիտի կատարուի, որպէսզի նաւերուն մէջ գտնուող մուկերը պարաններուն վրայէն անցնելով ցամաք չելլեն։

ՀԻՃԱԶԻ նահանգին մէջ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան համար կատարուած հանգանակութեան գումարը՝ տասը հազար ոսկի՝ յանձնաժողովին ղրկուեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ միջեւ կնքուած առեւտրական պայմանագրութեան ծրագիրը ստորագրուեցաւ Նախարարաց Խորհուրդին կողմէ և կայս. պալատ մատուցուեցաւ կայս. Իրատէով վաւերանալու համար։

ՎԱՌՕԴԱՐԱՆԻՆ պահպանութեանը համար աւելի առաջ անոր շուրջը պահպանութեան շրջանակ մը և անկէ դուրս ալ արգիլուած շրջանակ մը հաստատուած էր։ Արդ, Նախարարաց Խորհուրդը այդ մասին հետեւեալ որոշումները առած է, որոնք վաւերացուած են կայս. Իրատէով.—Արգիլուած շրջանակին մէջ կառուցուած երեք փուռերը՝ երկուքը փայտաշէն ու մէկը քարուկիր՝ գոցել. աւելի վերջը այդ շրջանակին մէջ փուռի և ատաղձավաճառի ու նպարավաճառի խանութներու բացումը արգիլել. արգիլուած շրջանակին մէջ տասներեք փայտաշէն տուներ շինուած ըլլալով, աւելի վերջը բոլորովին քարուկիր և երկաթէ գերաններով տուներու կառուցումը միայն արտօնել։ Մաքրիգիւղի պահպանութեան շրջանակէն մինչեւ երկու հարիւր մեթր հեռաւորութեամբ տեղ մը տուներու կառուցումը չարտօնել։ Վառօդարանի շրջանակէն անցնող երկաթուղիի գիծին երկու կողմերը պատ շինել։ Պահպանութեան շրջանակը ծովի ու ցամաքի ճամբով հսկողութեան տակ առնել։ Պահպանութեան շրջանակին մէջ մնացած արտերը, այգիները և պարտէզները գնել Թնդանօթարանի միջոցաւ։ Բոլոր այս գործողութեանց կատարմանը համար յանձնաժողով մը կազմել՝ դատական նախարարութեան, Սպարապետի Դրան, Թնդանօթարանի, հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան, Տէֆթէրխաքանիի վերատեսչութեան և Քաղաքապետութեան կողմէ ընտրուելիք պաշտօնեաներէ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ Ֆիլիբսօն բրոֆէսէօրը կայս. Իրատէով արտօնուեցաւ երկրաբանական ուսումնասիրութիւններ կատարել Փոքր Ասիոյ մէջ։ Այսպէս, կուսակալութիւնը որուն հրահանգ տրուեցաւ հարկ եղած դիւրութիւնները ընծայել գերմանացի բրոֆէսօրին, որոշեց որ տեղւոյն Իտատիէ վարժարանին ուսուցիչ Նազըմ պէյ և ոստիկանութեան գոմիսէր Ճէմալ էֆ. ընկերանան անոր։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց ծանուցանել զինուորական վարժարաններու վերատեսչութեան թէ դեղարան բանալու արտօնութիւն խնդրող աղերսագիրներէն հարկ չկայ քսանըհինգ ղրուշի արձանագրութեան տուրք առնել։

ԴԻՆՂԻ բոլոր վաճառատուները, դեղարաններուն նման, վեց ամիսը մէկ անգամ քննելու և վարձք մը առնելու մասին բանակցութիւն կը կատարուի ձեռնհաս պաշտօնարաններուն միջեւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց հաշուակալութեան դիւանին առջեւ գտնուած պարապ մասին վրայ քանի մը սենեակներ պիտի շինուին՝ 14.700 ղրուշ ծախքով։

ՔԻՐՄԱՍԹԻԻ գայմագամ Րէուֆ պէյի դէմ եղած բողոքները հաստատուած չըլլալով, պետական Խորհուրդը որոշեց զայն վերահաստատել իր պաշտօնին մէջ և ըստ այնմ գրեց Ներքին գործոց Նախարարութեան։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Պուքրէշի մէջ մօտերս ռուսերէն ու ֆրանսերէն թերթ մը պիտի հրատարակուի՝ կաթոլիկ կղերին ձեռնարկներուն դէմ՝ Օրթոտոքսներուն շահերը պաշտպանելու համար։

ԱՏԱՆԱՅԻ և Հալէպի դատական քըննիչը հրաման առաւ Մէքսին երթալ՝ քննութիւն կատարելու համար։

ԾՈՎԱՅԻՆ Նախարարութիւնը նաւային զինուորութենէ վտարեց Արսլան շոգենաւին հրամանատար նաւային սպայ Հասան պէյը՝ Կարմիր ծովին մէջ այդ շոգենաւին նաւաբեկութեանը պատճառով։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ.— Թաղապետական պաշտօնեաները երէկ ալ այցելեցին Կ. Պոլսոյ զանազան թաղերը և տուները, պանդոկները, բնակութեան յատկացուած շէնքերու և ուրիշ այդ կարգի հաստատութեանց տէրերուն խիստ պատուէրներ տուին՝ մաքրութեան հսկելու համար։

—Թաղապետութիւնները հրահանգ առած են արգիլել փտած պտուղներու վաճառումը։

—Պոնկովալքի փաշա ու օգնականը Հասան պէյ ամէն օր Կ. Պոլսոյ բոլոր թաղերը կ'այցելեն և հանրային մաքրութեան համար հրահանգներ կու տան։

ԽԱՂԻ ՆՈՐ ԹՈՒՂԹԵՐ.—Կ. Պոլսոյ առեւտրական երկրորդ դատարանին քարտուղարներէն Եսայի էֆ. մենաշնորհ խնդրած է շինելու ու ծախելու իր հնարած նոր տեսակ խաղի թուղթերը որոնց վրայ զանազան լեզուներէ տառեր կան։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԳ.— Պէշիքթաշի ոստիկանապետ Հասան փաշա, Քոլթուքճը Մէհմէտ անուն մարդու մը միջոցաւ իմանալով որ Պոլսոյ Սուլթան Սէլիմ թաղը գտնուող Ահմէտ իր տանը մէջ կեղծ դրամ կը պատրաստէ, խուզարկութիւն կատարել տուաւ և Ահմէտ ձերբակալուեցաւ։ Վրան կեղծ մէճիտիէներ ու քառորդներ գտնուեցան. տանը մէջ ալ դրամանենգութեան գործիքներ ձեռք անցուեցան։ Ահմէտ ըսաւ թէ Քոլթուքճը Մէհմէտ իր ընկերն է. այս վերջինն ալ ձերբակալուեցաւ. անոր տանէն ալ կեղծ դրամներ գտնուեցան։

ԲԱՄԲԱԿԻ գինը կ'իյնայ եւրոպական հրապարակներու վրայ։

ՀՐԴԵՀ.— Այս գիշեր ժամ 6 ու կէսին Քուլէ Գաբուի Գումլաբաճը փողոցը Մաքքօ Արարբեանին առջին յարկէն սենեակ մը այրեցաւ։ Ապահովագրական Ընկերութիւնները երկու հարիւր ոսկիի չափ վնասեցին։ Այդ սենեակին մէջ տաբիւլեան 77 կապերտներ կային, որոնք կամ այրեցան և կամ վնասուեցան։

Ազգային Լուրեր

Խառն Ժողովոյ որոշմամբ՝ նոր Տնտես. Խորհուրդը հետեւեալ շրջաբերականը ղրկած է մայրաքաղաքիս Թաղական Խորհուրդներուն.

«Ինչպէս յայտնի է, մեր կրօնական և ուրիշ ազգային հաստատութեանց անշարժ վագֆ կալուածները պետութեան տումարաց մէջ՝ մասամբ իրենց պատկանած հաստատութեանց և մասամբ ազգային մասնաւոր անհատներու անուանց վրայ արձանագրեալ են, և թէեւ մասնաւորաց վրայ դարձած կալուածոց վիճակը համաձայն է վագֆի օրինաց, երբ բէվսիւ ինբիգալի գործողութիւնը տեղի ունենայ և հեռացեալ մահուամբ և կամ այլ պատճառներով կատարուած փոխանցումներուն ծախքերը վճարուին, սակայն բարոյական և անձը անուանց վրայ արձանագրեալ մնալու եղանակը ինչ ինչ պարագաներու մէջ՝ կրնայ տեղի տալ տարակուսութեանց, և խնդիր ծագիլ ազգին սեփականութեան իրաւանց վրայ։ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը, նման իր նախորդաց՝ միշտ ուշադրութեանը առարկայ ըրած ըլլալով ազգային անշարժ վագֆ կալուածոց սեփականութեան խնդիրը, այս անգամ Խառն Ժողովը մասնակի անօրինութիւն մը ըրաւ և որոշեց որ բարոյական անուանց վրայ արձանագրեալ անշարժ կալուածները բէվսիւ ինբիգալի վերածելու և մէկ կողմէն պատուաւոր ու վստահելի և դաւանակից անձանց վրայ դարձնելու միջոցներն ու դիւրութիւնները ձեռք բերուին, և աւելի վերջ՝ թէ՛ ազգին դրամով գնուած կալուածներն և թէ՛ կտակեալ և նուիրեալներն ըստ վերոյիշեալ անձանց անուան փոխանցուին՝ առնուելով իրենցմէ ըստ ներփակեալ օրինակի՝ Նամը միւսքեար բուռւած եղանակաւ ապահովագիր, և այս թղթեր վաւերացուին կառավարութեան մուգավէլաթ մուհարրիրլիկի ըսուած պաշտօնէութեանց կողմէ։ Խառն Ժողովը այս որոշումը ընելով հանդերձ՝ դիտեց նաեւ որ այս եղանակը թէեւ տիրող օրինաց համաձայն է և թէեւ կ'ապահովէ ազգին սեփականութեան իրաւունքը, բայց միշտ ալ վիճակ մը չունի, վասն զի տանդաղականներու և անոնց զաւակաց մահուամբ՝ կալուածները ուրիշներու վրայ փոխանցել հարկ կը լինի, և այս առթիւ մեծ ծախուց դուռ կը բացուի, ուստի Ժողովը այս նկատումով հարկ դատեց նաև ազգային կալուածները մուգաթաայի վերածելու եղանակը գործադրութեան դնել տալու միջոցներուն վրայ բանակցիլ հարկ եղած պաշտօնատանց հետ, և սակայն մինչեւ որ փափաքուած արդիւնքը կարենայ ձեռք բերուիլ, հարկ է վերոյիշեալ եղանակաւ գէթ առժամապէս ապահովել ազգային կալուածոց սեփականութիւնը։ Ուստի, ընդ գրոյս ղրկելով նոյն Նամը միւսքեար բուռւած ապահովագրին մէկ օրինակը, կը յանձնարարենք Պատ. Խորհրդոյդ այդ ձեւին վերածել իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած ազգային հաստատութեանց պատկանեալ կալուածները, որով և ապահովել անոնց սեփականութեան իրաւունքը։»

—Ուսում. Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Տոքթ. Թորգոմեան էֆ.ի։ Ներկայ էին Յակոբ էֆ. Գուրգէն, Պօղոս էֆ. Քէչէճեան, Սահակ էֆ. Կուրտիկեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Հրանդ էֆ. Ասատուր և Բարսեղ էֆ. Աւետիսեան։—Տիրացէքիրի առաջնորդական Տեղապահ Եզեկիէլ վարդապետ ներկայացաւ Խորհուրդին, և ինչ ինչ տեղեկութիւններ տուաւ Վիճակին ազգ. վարժարաններու կացութեան վրայ, և ուսուցիչներու մասին։ Խորհուրդը Տ. Եզեկիէլ վարդապետի հետ խորհրդակցելէ յետոյ, որոշեց դատաց տեղւոյն ազգային մէկ քանի ուսուցիչներու առժամեայ արտօնագրեր տալ պաշտօնավարութեան, և Եզեկիէլ վարդապետի Տիրացէքիր վերադարձէն յետոյ, ստանալով ուսուցչական ընտրելեաց հարցաքննութեանց հրահանգի տրամադրութեանց համաձայն, նոյն ուսուցիչներու քննութեանց գրաւոր փորձերը, ըստ այնմ տալ իրաւասութիւն կանոնական վկայագիրը։—Ուսուցիչներու և ուսուցչուհիներու, կենաց ապահովագրութեան քննիչ մասնախմբի անդամներէն մէկը հրաժարած ըլլալով, անոր տեղ նոյն մասնախմբին անդամ կարգուեցաւ Եղիա էֆ. Շահլամ։—Պրուսայի Առաջնորդական Փոխանորդը յայտագրով մը ղրկած էր Վիճակին Թեմերէն Գարսագ, Կիւրլէ և Սէօլէզ գիւղերու ազգ. վարժարանաց վիճակացոյցերը, խոստանալով փութացնել նաև միւս հինգ գիւղերուն ալ։ Խորհուրդը իր գոհունակութիւնը յայտնեց և որոշեց անցընել նոյն վիճակագիրներն ևս գաւառական վարժարաններու ընդհանուր վիճակագրի երկրորդ հատորին մէջ։—Բալուի Առաջնորդական Տեղապահը խնդրած էր փութացնել Վիճակին Խոշմաթ, Հավաւ, և Սըղամ գիւղերու ազգ. վարժարաններու չորս ուսուցիչներու վկայագիրները։ Արդէն նոյն ուսուցիչներու հարցաքննութիւնները ըստ հրահանգի տեղի ունեցած և ղրկուած ըլլալով գրաւոր փորձերը, Խորհուրդը որոշեց օգնական-ուսուցչի վկայական տալ Նշան Քէօսէեան, Մարուքէ Մեկերեան, Առաքել Պապաճեան և Յակոբ Գալստեան էֆ.ներու։— Քէօթահիոյ առաջնորդական Տեղապահ Մկրտիչ Ծ. վարդապետ Աղաւնունի խնդրած էր ուսուցչական ընտրելեաց հարցաքննութեան հրահանգի մէկ օրինակը, ըստ այնմ Էսկի Շէհիրի ազգ. վարժարանի ուսուցչաց վկայական տրուելու առթիւ հարկ եղած կանոնական հարցաքննութիւնը կատարելու համար։ Խորհուրդը, ըստ խնդրանաց որոշեց նոյն հրահանգի մէկ օրինակը ղրկել Մկրտիչ վարդապետի։—Անդրանիկ էֆ. Քէօսէեան վերստին գրով մը ներկայացուցած էր իր երկասիրած գերմաներէնի քերական և զրուցատրական ընթերցարանը, յայտարարելով թէ՝ ըստ դիտողութեանց, պէտք եղած բարեփոխումները կատարած էր անոր մէջ։ Խորհուրդը որոշեց այս մասին Նազիկեան Մելքոն էֆ.ի կարծիքն առնել, և ըստ այնմ պարտ ու պատշաճը անօրինել։—Սմբատ էֆ. Դուլթեան գրով մը ներկայացուցած էր իր աշխատասիրած «Նոր Դպրոցի առաջին հինգ պրակները, խնդրելով որ անոնց երկրորդ տպագրութեան առթիւ քննութեան ենթարկուին և վաւերացուին։ Սմբատ էֆ. նոյնպէս ներկայացուցած էր «Քաղաքացիական կրթութիւն» անուն ձեռագիր տետրակ մը. զոր պատրաստեր էր ուսուցիչ մը և իրեն ուղարկեր տպագրութեան համար, և խնդրած էր երկասիրութիւնն ալ քննութեան ենթարկել և վաւերացնել։ Խորհուրդը ուշադրութեան առնելով սոյն աշխատասիրութիւնները, անոնց քննութեանց համար պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնը սահմանեց։— Խորհուրդը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաև տեղական և գաւառական վարժարաններու վերաբերեալ զանազան խնդիրներով։

—Ուսուցչական ընտրելեաց Քննիչ Յանձնաժողովը գումարուելով երէկ Բերայի Արհեստանոցին մէջ՝ կատարեց ընտրելիներու քննութիւնը Հայերէնի մէջ, որուն շարունակութիւնը ինչպէս և Պատմութեան ու Աշխարհագրութեան քննութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ ուրբաթ օր, 20 յուլիս, ժամ 1էն 9։

—Բիւրակն շաբաթաթերթի այսօրուան թիւին բովանդակութիւնն է.—Սեւ ծովը. Յ. Հ. Ճէճիզեան։—Դաւիթ Լիվինկսթըն. Մ. Մ. Լուսինեան։—Շողոքորթութիւնը. Մ. Փանոսեան։—Ռուսական Եկեղեցին և կոմս Թոլսթոյ (թարգմ.)—Տոքթ. Յ. Տ. Սահակեան. Ե. Յ. Մ.։—Առաւօտեան երգ. Ա. Մ. Թորոսեան։—Քաղաքական տեսութիւն, Ազգ. լուրեր։

—Տ. Էմմանուէլեան Ս. Պատրիարքը որ վերջերս Հայ հռոմէականներու Հռոմի ներկայացուցիչ Ռուպեան Գերապայծառը հրաժարեցուցած էր իր պաշտօնէն, այս անգամ պաշտօնանկ ըրեր է նաև Պատրիարքարանի գործակատար Յովսէփ էֆ. Շէհրեանը և ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ։

—Նպաստից Յանձնաժողովը յառաջիկայ երեքշաբթի օր Նիստ հրաւիրուած է, օրակարգին վրայ դիզուած կարգ մը խնդիրներու կարգադրութեամբ զբաղելու համար։

—Քաղաքապետութեան Առողջապահական Խորհուրդը առջի օր կարգ մը պատուէրներ ուղղած ըլլալով, Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեանը, այս վերջինը հանգստեանց պարտէզին մէջ մեծ վրան մը շինել տուած է, որպէս զի մեկուսացնելու պէտք տեսնուած հիւանդները հոն տեղափոխուին։

—Մամուրեան յոբելեանին առթիւ Պոլսոյ ազգ. ուսուցիչներուն կողմէ նուիրուած գեղակերտ կոթողը անցեալ գիշեր գողցուեր է Մամուրեան [illegible]։ Չարագործները կը փնտռուին։

—Սամաթիոյ կարօտ հրկիզեալներուն բնակութեան յատկացուելիք 20 տնակներուն շինութիւնը աւարտելու վրայ է։ Ասկէ զատ ուրիշ 13 տնակներ ալ պիտի կառուցուին։

—Տիրան էֆ. Էքիզլէր, որ ամէն տարի Ազգ. Հիւանդանոցին ըրած կարեւոր նուիրատուութեամբը ծանօթ է, այս անգամ բժշկական գործողութեան մը ենթարկուելու համար Բարիզ ուղեւորած ըլլալով, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն հրահանգ ուղղած է Ներքին Տնօրէնութեան, յառաջիկայ կիրակի առաւօտ Ս. Փրկչի մատրան մէջ յատուկ բարեմաղթութիւն կատարել տալ անոր ապաքինմանը համար։

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի Բ. տարեշրջանի 28րդ Թիւը հրապարակ ելաւ այս առաւ. հետեւեալ շահեկան բովանդակութեամբ.

Ցոբելեանի մը առթիւ. Շ. ՇԱՒԱՐՇ։—Անօգուտ խօսքեր (Բանաստեղծութիւն) ԱԼՓԱՍԼԱՆ։—«Մասիս»ի հարցարանը. Գեղեցիկն հանդէպ. ՄԵՐՍԷՏԷՍ։—Տոքթ. Լօնկ (Ռոպերթ Քոլէժի յիշատակներ) ՏԻՔԹ. ՅՈՎՍ. ՏԷՐ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ։— Ճանճ վարող աղջիկը (Հէքեաթ) ՅՈՎՀ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ։— Արհեստը արհամարհուած. Ե. ՉԱՎՈՒՇԵԱՆ։— Ցուցակներ։

ՄԱՍԻՍի տարեկան բաժանորդագինն է Կ. Պոլսոյ համար ՔԱՌԱՍՈՒՆ ղրշ. եւ գաւառներուն համար ՅԻՍՈՒՆ ղրշ։ Արտասահման 12 ֆրանք կամ 5 ռուբլի։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան, Թիւ 13։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս դը Քոնսթանթինոբլը)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՍՕՖԻԱ, 26 յուլիս.— Ներքին գործոց նախարար Պ. Սարաֆով, Ֆրանսայի հետ կնքուելիք պուլկարական փոխառութեան բոլոր բանակցութիւնները վերջնական կերպով աւարտելէ ետքը, Սոֆիա վերադարձաւ։ Պ. Սարաֆով իր պաշտօնին համարը պիտի տայ Նախարարաց Խորհուրդին ու այդ մասին վերջնական որոշում մը պիտի տայ։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԷՔԻՆ.— Հաւաս կը ծանուցանէ թէ Չինու վճարելիք հատուցման մասին կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է բոլոր տէրութեանց միջեւ։

ՖԷՐՏԻՆԱՆԴ ԻՇԽԱՆԸ

ՔՈՊՈՒՐԿ.— Ֆէրտինանտ ու Ֆիլիբ իշխանները և Քլէմանթին իշխանուհին հոս հասան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ մաքսային նոր սակացոյցին օրինագիծը, որուն համաձայն գետնախնձորները ղերծ են մաքսէ։ Հաճարի նուազագոյն մաքսն է 5 մարք, ցորենինը՝ 5 ու կէս, գարիինը՝ 3 և վարսակինը՝ 5։ Այդ սակերը պիտի չզեղչուին։ Նորտ Տոյչէ Ալկեմայնէ Ցայթունկ կը յայտարարէ թէ այդ օրինագիծը առեւտրական վիճաբանութեան ենթարկուած չէ դաշնակցային Խորհուրդին կողմէ։ Հետեւաբար այդ սակացոյցը դեռ փոփոխութիւններու ենթակայ է։ Սակացոյցին գլխաւոր գիները հետեւեալներն են.— Հաճար՝ 6 մարք, ցորեն 6 ու կէս, գարի՝ 4, վարսակ 6։ Ցուլ ու կով՝ իւրաքանչիւրին՝ 25, երինջ 15, հորթ 14, եզ՝ 12, խոզ 10։ Թարմ միսի իւրաքանչիւր հարիւր քիլոյէն 35 մարք, լաւ պատրաստուած միսէ 75, խոզի իւղ 12 ու կէս, կարագ ու պանիր՝ 30, հարաւային երկիրներու թարմ պտուղներ՝ 12, չոր պտուղներ 24, սալոր 2։ Ոչխարի բուրդը ղերծ է մաքսէ։

Պ. ՊԻՇՈՆ

ՊԱՐԻԶ.—Պէքինի ֆրանսական նախորդ դեսպան Պ. Պիշոն հոս հասաւ և բազմաթիւ ժողովրդեան կողմէ համակրութեամբ ողջունուեցաւ։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԱԹԷՆՔ.— Յունաստանի Թագաւորը Էգս-լէ-Պէն ուղեւորեցաւ,

Պ. ՔՐԻՒԿԷՐ

ՊԵՐԼԻՆ.—Նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսը իր ցաւակցութիւնները յայտնել տուաւ Քրիւկէր Նախագահին՝ կնոջը մահուանը առթիւ։ Պ. Քրիւկէր ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՊԱԹՈՒՄԻ ՊԱՅԹՈՒՄԸ

ՊԱԹՈՒՄ, 26 յուլիս.—Կոզի պայթման առջեւ բերած վնասները ենթադրուածէն շատ աւելի են։ Քաղաքին մեծ մասը կործանուած է։ Անհամար զոհեր կան։

Պ. ՊԻՇՈՆ

ՊԱՐԻԶ.—Պէքինի ֆրանսական նախորդ դեսպան Պ. Պիշոն, այսօր, Բարիզ հասաւ։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԱԹԷՆՔ.— Յունաստանի Թագաւորը, այսօր, Էգս-լէ-Պէն ուղեւորեցաւ։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՆՏՐԱ.—Պէքինէն հասած հեռագիր մը կը հաստատէ Թուան իշխանին ներկայութիւնը Մոնկոլիոյ մէջ, ուր քրիստոնեաները վտանգաւոր կացութեան մէջ են։

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆ

ՀՌՈՄ.—Իդալիա լրագիրը կ'ըսէ թէ Իտալիոյ կառավարութեան և Հապէշիստանի վեհապետին միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացեր է՝ Մասուայի և Աստիս-Ապապայի ճամբով հեռագրական թել մը հաստատել Հապէշիստանի և Իտալական գաղթավայրին միջեւ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ՊԱՐԻԶ.—Սանթիակոյէն կը հեռագրեն թէ Պ. Ժէրմէն Ռիէսքօ նախագահ ընտրուեր է Չիլիի Հանրապետութեան, փոխանակ Պ. Էրրազուրիզի որ վերջերս մեռաւ։

Պ. ՎԻԹԷ

ՊԱՐԻԶ. — Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթթէի Լոնտոն ուղեւորելու լուրը պաշտօնապէս կը հերքուի։

Պ. ՔՐԻՒԿԷՐ

ՊԱՐԻԶ. — Ամսթէրտամէն կը հեռագրեն թէ Քրիւկէր Նախագահը Լա Հէյ դարձեր է։

ՍՊԱՆԻԱ

ՄԱՏՐԻՏ. — Սէվիլէի մէջ զինուորական վարչութիւնը վերցաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՊԱՐԻԶ.— Պ. Պ. Մարքս Ռէժիս, Բօլ Տէրուլէտ ու Մարսէլ Հապէր սիրալիր տեսակցութիւն մը ունեցան Սան-Սէպասթիանոյի մէջ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Բամ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	26	33 1/3
Ամէնէն բարձր գին	»	26	34
Ամէնէն վար գին	»	26	32
Բաւմէլի Երկթ. զօդ.	Ֆր.	104	25
Ամէնէն բարձր գին	»	104	50
Ամէնէն վար գին	»	104	12

ԲԱՑՈՒՄ 13 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	26	33
Բաւմէլի Երկաթուղի	Ֆր.	104	37
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		13	05
Օսմ. Պանքա		—	—
Քուէտ Թէմէզզուլ ՕՊՖէ.		0	10
Սօս. Օթ. Տանեէ է Վալէօս		0	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		3	75
Թիւթիւնի բաժնեթ.		5	85
» Ժուիսանս		191	75
» պարբաստ.		475	—
Քարաֆ Պ. Պոլսոյ		463	—
Քրտանավոյ		83	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնց ամիս	Ղրշ.	109	12 1/2
» » » չեք	»	110	05
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02 1/4
» » » չեք	»	21	86 1/2
Պէրլին տեսակով չեք	Մարք	18	55
Վիեննա չեք	Ֆիօր.	21	78

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ Էմբէրեալ	»	90	30
Քրիմնէ	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէթալիք	»	102	—
Բաւալի Թէքմադամ	Օ. Ո.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՐԱ, 26 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		93	—
Օսմանեան Տանձ սէրի Բ.		49	50
Օսմանեան Տանձ սէրի Դ. բաց.		24	37
Օսմանեան Տանձ սէրի Դ. գոց.		24	37
Օսմանեան Պանքա		11	—
Ռուսական 1890		99	—
Հելլենական 5 %		38	50
» Մօնօբոլ		42	—
Պուլկարական 1888		83	—
Եգիպտական իւնիֆիէ		106	25
Տօմինիալ		104	—
Թրանսվալ		2	37
Այտըն երկաթուղի		13	—
Փոխառութիւն		22	335

ՊԱՐԻԶ, 26 Յուլիս

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		100	57
» » 3 1/2 %		101	87
Օսմ. Փոխ. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	24	95
) գոց.	»	24	92
» » » Բ.	»	49	50
« « « Դ.	»	26	95
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	528	—
Օսմանիէ	»	472	—
Բաւմէլի երկաթուղի	»	105	50
Օսմ. [illegible]	»	513	—
Օսմ. Ռէժի	»	309	—
[illegible] 4 %		501	—
[illegible] լիրանէ		1029	—
[illegible]	»	96	60
[illegible]	»	70	82
Թրանսվալ	»	84	75
[illegible]	»	25	180
[illegible]	.	—	3

ՎԻԷՆՆԱ, 26 Յուլիս

Փարոս. Լոնտոնի վրայ	»	239	60
Բաւմէլի երկաթուղի	»	99	50
Օսմ. Ռէժի	»	282	—

ՊԵՐԼԻՆ, 26 Յուլիս

[illegible]	»	—	—
Բաւմէլի երկաթուղի	»	102	20
Անատ. երկթ. պարտաւորութեան	»	101	—
[illegible]		[illegible]	256

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՄԻՒՆԻԽԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ
ՊԱՎԻԷՐԱԿԱՆ ՄԱՐՔԱՅՈՎ

Այնպիսի ժամանակ մը երբ ալքօլականութիւնը մեծ վնասներ կը պատճառէ ընկերութեան, մխիթարական է մտածել թէ, առանց ինքզինքը թունաւորելու, մարդս կրնայ զովանալ Միւնիխի Պավիէրական Մարքայով գարեջուրը գործածելով։ Այս գարեջուրը առողջութեան վնասակար և ո՛չ մէկ նիւթ կը պարունակէ, և ոչ միայն զովացուցիչ ըմպելի մըն է, յարգի մանաւանդ ամառնային եղանակին մէջ, այլ նաեւ իր տեսակին մէջ անզուգական կազդուրիչ մը, իր սննդական բազմաթիւ յատկութիւններով։ Ջերմագին կերպով կը յանձնարարենք մեր ընթերցողաց այս գարեջուրը՝ որ կը ծախուի մեծաքանակ և փոքրաքանակ Թ. Էֆէնտի Սաւրէնեանի վաճառատուները կամուրջին մօտ, Բերա մեծ փողոց և Գաղըգիւղ։ Գործակալ Գ. Մ. Պրահմբէթեան, 39 Քէօբրիւլի խան, Պոլիս։ 3—20

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ
ԻԼԱՆ

Շիրքէթի Խայրիյէ Թարաֆընտան իշպու Թէմուզըն օնպէշինճի բազար կիւնիւ հավա միւսաիտ օլտուղը հալտէ Փօզադ իչինտէն Պէյօյիւք Ատաեա իճրա իթտիրիլէճէք օլան բօսթա պէրվէճհի աթի տիր.

Ս. ՍԱՊԱՀ
2 Պէյօղլիւքէօփրիւսէն պիր վափօր հարէքէթիլէ Մէսարըպ. Քէրապիա, Եէնիքէօյ, Միրկիւն, Գանտիլլի, Արնաւուտքէօյ, Պէշիկթաշ Գապաթաշ, իսկէլէլէրինէ օղրայարագ Պէօյիւք Ատայա ավտէթ խուէճէք տիր։

ԱՔՇԱՄ
11 Պէօյիւք Ատատան գալգըպ իլէ Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Արնաւուտքէօյ, Գանտիլլի, Միրկիւն, Եէնիքէօյ, Քէրապիա, Պէօյիւքտէրէ, իսկէլէլէրինէ օղրայարագ Մէսարըպուրնու իսկէլէսինէ ավտէթ էյլէյէճէք տիր։

Ղրշ. ՎԱՊՕՐ ԻՃՐԷԹԻ
10 Եալընըզ ալըմէթ վէ եախօտ ավտէթ իչիւն
15 Ալըմէթ վէ ավտէթ իչիւն
5 Չօճուգլարտան ալըմ. վէ ավտ. իչիւն

ԻՒՆԻՕՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1899ի վերջը հատուցեալ վնասք	240	Միլիոն ֆրանք
1899ին գանձուած ապահովագին	19 1/2	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	105	» »
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	18	Միլեառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1889ի վերջը հատուցեալ վնասք	99	Միլիոն ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւնք	253	»
Դրամագլուխ և պահեստք	150	» »

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 60 % — ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրելոց կ'ընծայէ նմայս երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈԵՒԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ և է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Տնօրէնութիւն
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թամթաբուրան Խան, Օսմ. Պանքային դիմացը։

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Գ. Ֆ. ՀԷՐ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

Կաթիլներու մէջ ամփոփուած

ՊՐԱՎԷԻ ԵՐԿԱԹ

FER BRAVAIS

Ամենէն ազդեցիկ դեղն է

Անարիւնութիւնը, դեղնութիւնն ու տժգունութիւնը բուժելու։ Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. աշխարհի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն Ֆէր Պրավէն։

Փորկապութիւն չի տար։ Ակռաները չի սեւցըներ։ Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի թէ կաթիլի եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ։

Մթերանոց, Թիւ 130, Լաֆաեէթ փողոց, Բարիզ։

ԶԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական գեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն մարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆԸ անվնաս կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԲԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանցքն ու ամորձիքները ուռեցնելէ և հիւանդն յուսահատեցնելէ ուրիշ բան չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԲԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն։ Հետեւաբար անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Էմմբին կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄԲԻ անունը փնտռեցէք։

661 45—52

ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

ԷՄԻԼ ԼԷՎԻ

A L'INDUSTRIE HORLOGERE
DE BIENNE (Suisse)

Վաճառատունը առժամաբար կը գտնուի

Բերա, Աստղիկ-Մէսճիտ, թիւ 5

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին կանանց և արանց համար պղնձակ, արծաթէ, ոսկիէ ամէն տեսակ ժամացոյցներու ճոխ մթերք մը։ Պօնժօր, Ռէկիւլատօր Ց. Կ. ՌԷԿԷ գործարաններու մարքաներով ժամացոյցներ կը ծախուին, որոնք շատ համբաւաւոր են։ Նաեւ պատի ժամացոյցներ և [illegible]։

Վաճառումները կանխիկ են կամ Զուիցերիական Փօնի դրութեամբ, այն է 5 ղրուշի վճարմամբ և առանց որ և է ծախքի։

Փօն ունեցող ամէն մարդ կրնայ լաւ ժամացոյցի մը տէր ըլլալ 30 50 ղրուշ տարբերութիւն մը վճարելով, թէ արանց և կանանց համար և կարանթի եղած։

Վաճառատան նշանաբանն է լաւ ծախել և [illegible]

12—15

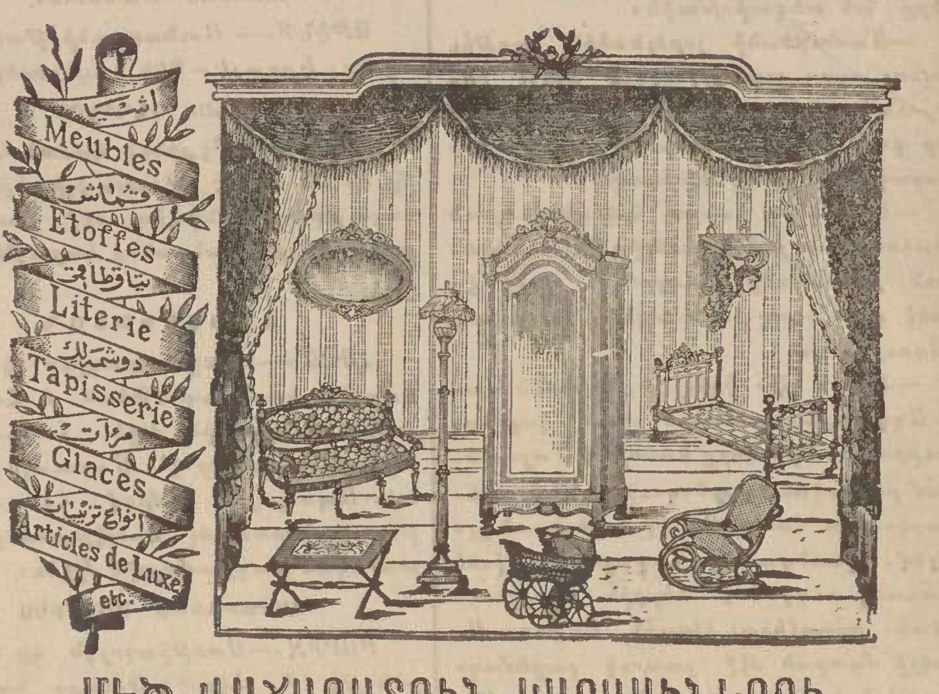

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ

ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

Բերա, Գապրիստան փողոց, թաղապետութեան շէնքին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միայնակ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, գրասենեակներու, ևայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 6—52

1900Ի ԲԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ԹԵԹԵՒՈՒԹԻՒՆ

ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

ՆԻՈՒ—ՀՈՄ

Ստացած է մեծ [illegible] և Արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի եղած են։ Այս մեքենաները ամէն կերպով միւս տեսակներէն գերազանց են։ Մեքենաներու գործածութեան կերպերը ձրի կ'ուսուցուին և նորոգութիւնները ձրի կը կատարուին։

Թուրքիոյ համար միակ Ներկայացուցիչ Ց. Կ. ՄԻԱՆՍԵԱՆ ՈՐԴԻՔ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ.—Պոլիս, Պահճէգաբու, Համիտիյէ Ճատտէսի Թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ.—Իզմիր, Սիլիվրի, Աֆիոն-Գարահիսարի ևն. ի մէջ։ 575

Saxlehner, B
BUDAI

ԼՈՒԾՈՂ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ ճամբաւ

ՀՍՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Գահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանճի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուխճեանց դէմը)

[illegible] մէկ անգամէն կը լեցնէ. ցաւով գիմելու եւ բուժուած վերադառնալու [illegible]

[illegible] դէմի ճանաչողութիւն, ծանօթութիւն եւ ազնւ արտասահմանութիւն [illegible]

[illegible]

Տանօր.—[illegible] 197

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԿԱՅՍ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ	ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար	Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար
Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 ֆր.	Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 ֆր.

Սոյն Ընկերութիւնը լաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կարասիք ու ապրանք նաև անձեր, թէ Պոլսոյ և թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Քրէտի Լիոնէ։ Գրասենեակ, Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, Թիւ 53—56։

Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԻՐԱՏԵԱՆ

745

NEVRALGIES Անգար, Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւնները մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տոքթէօր CRONIERի

ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ

Տուփը 3 ֆրանք, համբու ծախք չառնուիր Paris, դեղարան Robriquet, Monnaie փողոց Թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

ԹՈՄԱՍ ՔՈՒՔ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

[illegible]

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	1497	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	186
[illegible]	3607	[illegible]	2906	[illegible]	1695	[illegible]	2272	[illegible]	1113
[illegible]	1541	[illegible]	895	[illegible]	775	[illegible]	3709	[illegible]	1725
[illegible]	2377	[illegible]	4311	[illegible]	1581	[illegible]	3557	[illegible]	1132
[illegible]	1822	[illegible]	937	[illegible]	3720	[illegible]	1057	[illegible]	1300
[illegible]	1264	[illegible]	2383	[illegible]	3800	[illegible]	1725	[illegible]	1323
[illegible]	1076	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]	2419	[illegible]	1546
[illegible]	341	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	1083	[illegible]	5537
[illegible]	4431	[illegible]	3464	[illegible]	5540	[illegible]	4100	[illegible]	1476
[illegible]	1671	[illegible]	1530	[illegible]	1080	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1387	[illegible]	1241	[illegible]	1053	[illegible]	1525	[illegible]	3429
[illegible]	1344	[illegible]	954	[illegible]	2207	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1838	[illegible]	1700	[illegible]	510	[illegible]	1289
[illegible]	2739	[illegible]	849	Լէօ	1058	[illegible]	2228	[illegible]	2596
[illegible]	1834	[illegible]	4582	[illegible]	2372	[illegible]	1632	[illegible]	1850
[illegible]	2697	[illegible]	3060	[illegible]	1642	Ռօլլօ	1613	[illegible]	1200
[illegible]	4235	[illegible]	1243	[illegible]	3191	Ռօմէօ	1789		

Թօֆիօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս պիտի հասնի ամսոյս 28ին։

Քօնկօ շոգենաւը, Նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 29ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

[illegible]

[illegible] 277

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումները, կենսաթոշակ, ևլն.

362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարւոյն մէջ ընկերութիւնը 6619 պոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԸՐՏ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալլէմէնի խան։

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆՋՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾՔԻ ԽԶՈՒԱԾՔԸ

Եթէ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խծլան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍԲԻՔԻ ՍԻԿԱՐԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի խըռուածքը, հազը և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՔ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց Թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497

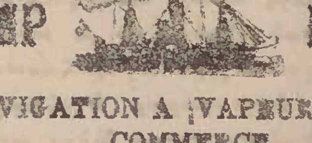

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Կշ. 17 30 Օտէսա ժամը [illegible]
Գշ. 18 31 [illegible] 10ին [illegible]
Եշ. 19 1 Օտէսա ժամը 10ին [illegible]
Եշ. 19 1 [illegible] 1ին [illegible]
Ուր. 20|2 [illegible]

[illegible]

— 12 —

ՆԱՄԱԿԱՆԻ ԱՌ ՕՐԻՈՐԴՍ

6.

ԾԱՂՐԱՆՔ

Ծայրայեղութիւն մը դիտած են և ուրիշ ծայրայեղութեան մը մէջ ինկած են։ Եթէ ձեր տրամադրութիւնն ալ այսպէս է, սիրելի օրիորդ, խորհուրդ պիտի տայի ձեզ՝ ըստ կարելւոյն փութով բարեփոխել զայն, որպէս զի կամովին դուք զձեզ չզրկէք հոգեկան մեծ հեշտանքներուն մէկէն։ Որքան վայելքներ կը գլանայ մարդ ինքնիրեն՝ երբ միշտ կը պատրաստուի դատափետելու։

Հիացէ՛ք այն բանին վրայ՝ որ հիանալի է, և ուրախացէք հաստատելով գեղեցիկն ու բարին, մի՛ կասեցնէք ձեր հոգւոյ թռիչը, մի՛ չինէք ո՛չ ձեր հիացումներուն, ոչ ալ ձեր ակնապիշ հայեցողութիւններուն վրայ. առանց ամօթի, ինչպէս նաև առանց թագուն մտածումի, ամենայն անկեղծութեամբ յուզուեցէք, թէ երբ կը կարդաք ո՛ր և է ազգի պատկանող մեծ բանաստեղծներուն փառք էջերը, և թէ՛ երբ կը հիանաք յանկուցիչ տեսարանի մը վրայ։

Ո՛չ, սիրելի օրիորդ, հիանալը գէշ բան չէ՝ երբ մարդ քօղարկեալ պարագաներու մէջ կը հիանայ. անտարբեր ձեւանալը կամ ուշադրութիւն գլանալը կը նշանակէ խուսափիլ ազնուագոյն յոյզերէ։

Վերջացնելէ առաջ, բան մըն ալ ըսեմ այս նամակին գլխաւոր նիւթին վրայ։

Երկու տեսակ ծաղրանք կայ. ծածուկ ծաղրանք և երես առ երես ծաղրանք։ Երկուքէն ալ հաւասարապէս պիտի զգուշացնեմ զձեզ։ Եթէ առաջինը չարութիւն մը պզտիկ նենգութիւն մըն է, երկրորդը լրբութիւն մըն է։ Ամէն մարդու մտիկ ըրէք հաւասար հաճոյակատարութեամբ. բարեկրթութիւնն ու կենցաղագիտութիւնը պարտք կը դնեն զայս ձեր վրայ։ Թոյլ տուէք խօսակցելէ անո՛նց հետ՝ որոնք ձեզ ներշնչելու, սորվեցնելու օգտակար բան մը չունին. բայց, ո՛չ մէկուն քթին խնդացէք։ Մտիկ ընել գիտնալն ապացոյց մըն է ողջմտութեան, երբեմն ալ համբերութեան և ընկերսիրութեան նշան է։

Այսպէս, սիրելի օրիորդ, որպէս զի միշտ հաճելի ու նազելի մնաք և բնաւ հակառակ չգործէք ձեր բարեբոյս բնաւորութեան, մի՛ ծաղրէք ո՛չ զանոնք՝ որոնց վրայ կը խօսիք, ոչ ալ զանոնք՝ որոնց հետ կը խօսիք։ Յիշեցէք ձեր նմաններուն ու մի՛ նուաստացնէք զանոնք։ Միշտ մտքերնիդ պահեցէք Մօնթէսքիէօյի սա արդարամիտ խօսքը. «Ծաղրասիրութիւնը կը նշանակէ խօսիլ ի նպաստ իր սրամտութեան և ընդդէմ իր բարեբոյս բնաւորութեան»։

Եթէ [illegible] մըն ալ կ'ուզէք որ խորշէք ծաղրելու կամ ծիծաղելու այս տգեղ հակամիտութենէն, ըսեմ ձեզ թէ, ժամանակ մը՝ ուր ամէն բան իր խորհրդանշանն ունէր, էշը, տգիտութեան խորհրդապատկերը, ծաղրանքի և հեգնութեան խորհրդանշանն էր։

7.

ԲԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Շնորհակալութի՛ւն, սիրելի օրիորդ, ձեր սիրուն փոքրիկ նամակին համար, շնորհակալութի՛ւն ձեր յայտնած համամտութեան համար։ Երբեք չպիտի սխալիք կուրօրէն հետեւելով իմ խորհուրդներուս, հաւանելով բոլոր իմ որոշումներուս։ Այս այսպէս ըլլալով, այն վստահութիւնն ունիմ՝ թէ երկուքս ի միասին ազնիւ գործ մը կատարելու վրայ ենք։

Քանի որ կ'արտօնէք զիս ուղղակի ձեզ հետ խօսիլ՝ ձեր անձին վրայով, պիտի շարունակեմ նկատողութեանս առարկայ ընել ձեր թերութիւնները։ Կարեւոր կէտ մըն է որ գիտակից ըլլաք թէ ունիք թերութիւններ։ Գիտակից ըլլալ թէ իրաւունք չունինք, ամենէն ապահով միջոցներէն մէկն է շատ շուտով իրաւունք ունենալու։ Եթէ զօրաւոր կամք ունենանք, կրնանք միշտ ուղղել մեր զգացած թերութիւնները։

Ունիմ սակայն մտատանջութիւն մը, զոր կը փափաքիմ յայտնել ձեզ. Երկուքս ալ աւելի՛ անդորրամիտ պիտի ըլլանք՝ երբ դուք կատարեալ անկեղծութեամբ ըսէք ինձ թէ ի՛նչպիսի դժբաղդութեան կ'ենթարկեմ ինքզինքս։ Երբեմն մտովի կը հարցնեմ թէ իմ՝ քիչ մը խիստ յանդիմանութիւններովս ու խրատներովս, չե՛մ վտանգեր արդեօք ձեր ինծի նկատմամբ տածած բարեկամութիւնը։ Գիտեմ թէ յաճախ կը վշտացնեմ զձեզ՝ ձեր կարծիքներուն հակառակելով. սակայն եթէ նուազ սիրէի զձեզ, թերեւս շողոքորթէի։ Հաւաստի եղէք, սիրելի օրիորդ, թէ իմ բոլոր խօսքերուս, մանաւանդ իմ բոլոր դաժան խօսքերուս միա՛կ նպատակակէտը ձեր երջանկութիւնն է։ Ուրեմն, կանխակալ կարծիք մի՛ կազմէք ինծի դէմ։ Նախ՝ մեծ վիշտ պիտի պատճառէք ինծի. ու յետոյ, կը փութամ ըսել որ, եթէ երբեք ատէիք զիս, անօգուտ պիտի ըլլար, վասն զի ես յամառ եմ և ասով չպիտի կրնայիք վհատեցնել զիս։

Առ ի՛նչ պիտի ծառայէր ըսել ձեզ թէ կատարեալ էք դուք, եթէ ո՛չ զձեզ խաբելու, զձեզ ախտ թողելու, զձեզ՝ ձեր անձի մասին անուշադիր դարձնելու, գուցէ ծլեցունելու ձեր չունեցած ունայնամտութեան սերմը։

Մի՛ն ա՛յն լաւագոյն խրատներէն զորս կը փափաքիմ տալ ձեզ, սիրելի օրիորդ, սանձել է ձեր թեթեւ ու վաղանցիկ զայրոյթները։ Բարկութիւնը և ամէն ինչ որ անոր կը նմանի՝ կը նկատեմ մին ա՛յն թերութիւններէն, որոնք՝ եթէ կրնայ ըսուիլ՝ ամենէն աւելի անհամաձայն են կնոջային բնութեան հետ։ Կինը, ըստ իս՝ զոր յամառօրէն կ'ուզեմ տեսնել զայն այնպէս՝ ինչպէս կ'երեւակայեմ, անկեղծամտութեան, կարեկցութեան ու անխռովութեան մարմնացումն է։

Թո՛ղ այր մարդիկ ըլլան անհամբեր, զայրացկոտ, թո՛ղ անձնատուր ըլլան բարկութեան, նոյնիսկ կատաղութեան թափերուն, զայս ես կ'ընդունիմ. բան մը կայ այդ անզուսպ շարժումներուն, այդ բռնութեան, այդ ծանր ու դաժան խօսքերուն, շուրթերու այդ դողումին ու ձայնի այդ դողդոջումին մէջ, բան մը կայ, կ'ըսեմ, այդ փոթորիկին մէջ, որ անհամաձայն չէ առնական և երբեմն քիչ մը անհամբոյր բնաւորութեան մը հետ։ Աւելցուցէք նաև թէ այր մարդիկ իրենց մայրերուն և կիներուն պէս չեն կրնար ցաւի հանդուրժել. անո՛նք չունին այն հաստատամտութիւնը, այն անխոնջ զօրութիւնը՝ որ անտրտունջ կը դիմանայ ամէն նեղութեան. անոնք կը հեծեն կամ կ'ընդվզին ամենաթեթեւ տպաւորութիւններու ներքեւ. անոնք կը պոռան՝ երբ կիները կուլան, կ'անիծեն ա՛յն պարագային մէջ ուր այս վերջինները կ'աղօթեն։ Ուստի, սիրելի օրիորդ, այր մարդուն բարկութեան տեսարանն արգահատանքի զգացում միայն կը ներշնչէ ինծի. կը գթամ բանականութեամբ օժտուած այդ էակին վրայ, որ չի կրնար զսպել ինքզինքը և պահել իր արժանապատուութիւնը։

Բայց աւելի բուռն զգացումով մը կը համակուիմ, երբ կը տեսնեմ կնոջ մը բարկութեան պայթումը, այն ատեն արգահատանքը տեղի կուտայ սոսկումին։ Այն կարկամող դիմագծերը, այն կծկուած ձեռքերը, դէպի գլուխը խուժող արիւնը, որ կը թնդացնէ քունքերն ու արիւնով կը լեցնէ աչքերը, ինծի կը յիշեցնեն առասպելական կատաղիները։ Այն ատեն ո՛չ մէկ յիշատակ, ո՛չ մէկ բան կը մնայ այդ քընքուշ ու պատկառոտ արարածներէն՝ որոնք ստեղծուած էին կարծես հանդարտեցնելու, մխիթարելու և օգնելու համար։ Քանի որ կան այր մարդիկ՝ որոնք կը մոլորին ու կը գինովնան, միթէ պէտք չէ՞ որ անոնց առընթեր գտնուին կիներ, հանդարտաբարոյ և համբերատար, զանոնք զգաստացնելու համար։

(Շարունակելի)